

TAŞRA SIKINTISINI SOSYOLOJİK OLARAK ANLAMAK: ARDAHAN'DA TAŞRA DENEYİMİ UNDERSTANDING PROVINCIAL BOREDOM SOCIOLOGICALLY: PROVINCIAL EXPERIENCE IN ARDAHAN

Burak ŞAHİN

Ardahan Üniversitesi,

İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü

buraksahin@ardahan.edu.tr

ORCID: 0000-0001-9051-6841

ÖZ

Geliş Tarihi:

09.07.2024

Kabul Tarihi:

19.03.2025

Yayın Tarihi:

27.03.2025

Anahtar Kelimeler

Taşra

Taşra Sıkıntısı

Ardahan

Keywords

Province

Provincial Boredom

Ardahan

Taşra, Türkiye'deki toplumsal tartışmalarda önemli bir yere sahiptir. Taşra coğrafi ve idari betimlemelerin ötesine geçmiştir. Merkez ve çevre, kentli ve köylü, eğitilmiş ve eğitimsiz karşıtlıklarında taşra her zaman konu edinilmektedir. Taşra sıkıntısı, Türk edebiyatında ve Türk sinemasında yer alan bir temadır. Taşranın tekdüze hayatı içerisinde duyulan yalıtılmışlık, yabancılaşma ve hareketsizlik duygusunu ifade etmektedir. Bu araştırma, nüfus bakımından Türkiye'nin en küçük üçüncü ili olan Ardahan'daki taşra sıkıntısı deneyimini ortaya koymaktadır. Araştırmanın örneklemini Ardahan'a iş nedeniyle yerleşen kamu personeli oluşturmaktadır. Katılımcılarla derinlemesine görüşme yapılmıştır. Araştırmada fenomenolojik yaklaşım kullanılmıştır. Bu çalışmada, taşra sıkıntısı deneyimi ön planda yer almaktadır. Elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Tekrarlanan kodların tespiti için MAXQDA 2020 programı kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, Ardahan'da yaşayan kamu personeli taşra sıkıntısını deneyimlemektedir. Bazı hizmetlerdeki aksaklıklar ve zor iklim koşulları, eve ile iş arasında sabitlenmiş bir hayata mecbur bırakmaktadır. Sosyal ve kültürel etkinliklerin yetersizliği boş zamanların evde geçmesine neden olmaktadır. Ardahan'dan ayrılıp başka ile yerleşme konusunda genel bir eğilim göze çarpmakta; bu eğilimin temel nedeninin kentin az gelişmişliği olduğu anlaşılmaktadır.

ABSTRACT

The province (taşra) has an important place in social discussions in Türkiye. The province has gone beyond geographical and administrative descriptions. The provinces are always the subject of the contrasts between center and periphery, urban and rural, educated and uneducated. Provincial boredom (taşra sıkıntısı) is a theme in Turkish literature and Turkish cinema. It expresses the feeling of isolation, alienation and inactivity felt in the monotonous life of the countryside. This research reveals the provincial boredom experience in Ardahan, Türkiye's third smallest province in terms of population. The sample of the research consists of public employees who settled in Ardahan for work reasons. In-depth interviews were conducted with the participants. A phenomenological approach was used in the research. In this study, the experience of provincial boredom is at the forefront. The data obtained was subjected to content analysis. MAXQDA 2020 program was used to detect repeated codes. According to the findings of the research, public employees living in Ardahan experience provincial boredom. Disruptions in some services and difficult climatic conditions force a life fixed between home and work. The lack of social and cultural activities causes free time to be spent at home. There is a general tendency to leave Ardahan and settle elsewhere; it is understood that the main reason for this tendency is the underdevelopment of the city.

DOI: <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1513516>

Atf/Cite as: Şahin, B. (2025). Taşra sıkıntısını sosyolojik olarak anlamak: Ardahan'da taşra deneyimi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 15(1), 1-55. 452-471.

Giriş

Taşra, Türk edebiyatında ve sinemasında en çok işlenen temalardan biridir. Taşra modernleşme çabasının ve modernitenin Türkiye'deki etkisinin arttığı 19. yy.'ın ikinci yarısından itibaren devletin ve aydınların odak noktalarından biri haline gelmiştir (Alkan, 2005: 68). Bürokratların taşrayla etkileşimi edebiyatta da kendine yer bulmuştur. Taşra, yalnızca coğrafi bir tanım olmanın ötesine geçerek değer yüklü bir kavrama dönüşmüş ve geri kalmışlıkla özdeşleştirilmiştir. Aydınlar için ise taşra, ilerleme projesinin zayıf halkası olarak görülmüştür. Kimi zaman modernleşme ülküsünün hayata geçirileceği bir alan olarak değerlendirilmiş; ancak çoğunlukla umutsuzlukla yaklaşmıştır (Argın, 2005).

Taşra sıkıntısı öncelikle edebiyatta, ardından da sinemada bir deneyimleme tarzı olarak betimlenmiştir (Konak, 2021; Lekesiz, 2021; Narlı 2013). Dışarıdan gelenlerin küçük yerleşim yerlerinde üstlerine çöken yabancılaşma halidir. Nurdan Gürbilek, taşra sıkıntısının her yerde yaşanabileceğini ifade etmekle birlikte, en yalın halinin yine taşrada görülebileceğini belirtmiştir (Gürbilek, 1994). Taşraya yönelik yaygın bakış açısı taşrayı, tekdüze hayat, değişimin bulunmayışı ve her günün birbirine benzemesi ile özdeşleştirmektedir. Bu bakış açısına göre, taşranın bireylerin gelecek tasavvurlarını kısıtladığı ve onları kıpırtısız bir hayatın içine hapsedtiği ileri sürülmektedir (Bora, 2005; Türkeş, 2005). Taşrayla ilgili yaygın bakış açısının, küçük yerleşim yerlerine görevleri nedeniyle yerleşen memurların bakış açılarına dayandığını söylemek mümkündür (Alkan, 2005).

Ardahan, nüfus bakımından Türkiye'nin en küçük üçüncü ilidir. Ardahan üzerine hazırlanan bazı raporlarda, Ardahan'ın gelişmişlik indeksinde alt sıralarda yer aldığı ve kamu personelinin memnuniyet düzeylerinin düşük olduğu görülmektedir (Acar vd., 2019; Çaha ve Tutar, t.y.). Bu bilgiler ışığında, ilk atama ve zorunlu görev nedeniyle Ardahan'da ikamet eden kamu personelinin "taşra sıkıntısı" ile ilişkisinin sosyolojik bir nitelik kazandığı görülmektedir. Bu araştırma, kamu personelinin Ardahan deneyimini taşra sıkıntısı kavramı etrafında ele almayı konu edinmektedir. Araştırmanın amacı, küçük yerleşim yerlerinde yaşanan bir duygu olarak tanımlanan taşra sıkıntısını sosyolojik bir araştırmaya tabi tutmaktır. Bu amaç doğrultusunda, taşra sıkıntısının bir aktörü olan kamu personeli ile derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Taşra sıkıntısının tanımlanmasında kullanılan duyguların karşılıkları Ardahan'da işleri nedeniyle ikamet eden kamu personellerine sorulmuştur. Çalışmanın ilk bölümünde, taşra ve taşra sıkıntısına yönelik sosyolojik tanımlamalara yer verilmiştir. İkinci bölümde araştırmanın metodolojisi açıklanmıştır. Üçüncü bölümde ise araştırmanın bulgularına yer verilmiştir. Son olarak da genel bir sonuca ulaşılmıştır.

Sosyolojik Yönleriyle Taşra ve Taşra Sıkıntısı

Türk Dil Kurumu sözlüğünde taşra; "bir ülkenin başkenti veya en önemli şehirleri dışındaki yerlerin hepsi; dışarılık, dışarılık" olarak tanımlanmaktadır ("Taşra", t.y.). Taşra kavramı coğrafi olarak tanımlansa da farklı anlamlar barındırmaktadır. Taşra üzerine çalışmalar, geleneksel-modern, merkez-çevre, eğitim düzeyi yüksek-egitimsiz, aydın ve köylü dikotomileri üzerine kurulmuştur (Değirmen ve Kırel, 2021). Merkez-çevre ayrımında, çevre metropoldeki yaşam tarzının bir uzantısı ve yer yer daha yalın bir prototipi olarak görülebilirken, taşra tamamen merkezden uzakta yer alan, merkeze yabancı kalan, kimi zaman merkez tarafından ezilen ve bazı durumlarda merkezin karşısında edilgen bir konumda kalan bir yapıdır (Laçiner, 2005: 14-15).

Türkeş'e göre, taşra, nüfus, maddi zenginlik veya coğrafi sınırlarla belirlenemeyen; ancak tarifler aracılığıyla anlaşılabilen, değişken ve belirsiz bir kavramdır. Taşra, kendi içinde duygusal ve sosyal çelişkiler barındırdığı gibi, merkeze karşı hem çatışmacı bir tutum sergilemekte hem de ona öykünmektedir (Türkeş, 2005). Çiğdem ise, taşra ile merkez arasında çekimsel bir ilişki bulunduğunu; çekim gücü düşük olan taşrada derin bir yoksunluk duygusu hissedildiğini belirtmektedir. Ona göre bu durum, merkeze kıyasla sürekli ikincil konumda olmanın ve yenik düşmenin getirdiği bir duygu durumudur. Zamansal açıdan da taşra, adeta hep aynı yerde kalmış gibi görünerek kapitalizm ve modernite öncesi bir dünya imgesiyle somutlaşmaktadır. Premodern bağlamda taşra, kasveti çağrıştıran bir yapıya sahiptir; insanlar, mekânlar, ilişkiler ve nesnelere açısından bir "yaşlılık" hissi barındırmaktadır. Bu "yaşlılık" ise, kendini tekrar eden bir yaşam döngüsünden kaynaklanan huysuzluk, engellenmişlik ve yoksunluk duygularının bir yansıması olarak ortaya çıkmaktadır (Çiğdem, 2005: 104-105). Taşra denildiğinde, genellikle birincil ilişkilerin hâkim olduğu, herkesin birbirini tanıdığı, muhafazakâr düşüncenin yaygınlaştığı ve buna bağlı olarak muhafazakâr bir yaşam tarzının egemen olduğu bir mekân tasvir edilmektedir (Bayraktar ve Kaynar, 2023: 560). Taşra, geleneklerle ve ahlaki normlarla korunmaya çalışılan bir yaşam biçimidir.

Taşrada yaşam basit ve durağandır; sürpriz, macera ve bilinmeyen bir şey yoktur. Gelecek tasavvuru soluktur; yarının dünden ve bugünden farklı olması beklenmemektedir. Zaman çizgisel değil, döngüsel (Ulusoy, 2021). Literatürde, taşra deneyimine ilişkin çalışmalar bulunmaktadır. Çelik ve Altınöz (2023), Kilis'te kadın esnafların çalışma hayatlarına odaklanmıştır. Kineşçi (2016), doktora tezinde taşrada eşcinsellerin “görünmeme” çabası ile kabul edilme pratikleri üzerinde durmaktadır. Demir (2019), taşrada eşraf olmak temalı çalışmada eşrafın “diğerlerinden ayrışma” tutumu üzerinden hareket ettiği sonucuna ulaşmıştır. Meşe (2019), “taşra üniversiteleri”nde akademisyenlerin karşılaştığı problemleri yazısına taşımıştır. Şahin (2020), kadın akademisyenlerin taşra üniversitesinde yaşadıkları akademik ve idari sorunlar, toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri açısından ele almıştır.

Sanatsal eserlerde taşra kentten ayrılan imgelerle karşımıza çıkmaktadır. Taşra hep kentin dinamizmi karşısında bir tek düzelik ile çizilmektedir; kasabanın girişi, evler, oteller, davranışlar ve giyinmeler kentin zıttıdır (Türkeş, 2005). Taşra kahreden bir yeknesaklık, dar ufuklar, boğucu bir taassup, iletişimin daralması, yabancı ile birlikte anılmıştır (Bora, 2005). Bu eserlerde, merkezlerden gelen memurlar taşrayı bir bunalım olarak yaşamakta ve taşrada mutsuzluk içinde debelenmektedir. Geçmişte kalan modernleşmeci aydınlatma şiarından da pek bir eser yoktur. Bu açıdan kasveti telafi eden bir dava ve mücadele bulunmamaktadır. Taşraya yalnızca katlanılmaktadır; bu eserlerde karakterler kendi içlerine gömülmektedir. Ferit Edgü'nün “Kimse” romanında karın esareti altındaki köy evinde kendisiyle konuşan roman kişisi ya da “Anayurt Oteli”nde yurtsuzluk ile cebelleşen Zebercet, taşranın karanlık hale bürünmüş yüzünü göstermektedir (Narlı, 2013). Taşrayı ele alan romanlar, farklı dünya görüşleri, üsluplar ve türler barındırmasına karşın, taşra betimlemelerinde belirli bir ortaklık bulunmaktadır. Kasabadaki sokak lambaları sarı ve cılızdır, evler sıvasız ve harabe görünümündedir, evlerin pencerelerinden bakan biri ise ıssızlığı derinden hisseder (Türkeş, 2005: 165-167). Filmlere ve edebiyata konu edinilen taşra; birçok kitapta ve filmde geri kalmışlık, merkezin sahip olduklarına duyulan hiddet ve merkezdekilerin taşraya gittiklerinde yaşadıkları hüsrana ve dışlanmışlık hissi ile aktarılmaktadır. Toplumsal kontrol mekanizmaları taşranın her yerini kuşatmıştır. Taşradaki homojenleştirme süreci, ayrıca merkezden gelenlerin ötekileştirilmesine yol açabilmektedir (Bayraktar ve Kaynar, 2023: 560).

Yusuf Atılğan'ın kitaplarından yola çıkan Nurdan Gürbilek, “taşra sıkıntısı” kavramını 1994 tarihinde “Defter” dergisine yazdığı makale ile tasarlamıştır. Nurdan Gürbilek'e göre, Yusuf Atılğan'ın edebiyatında dar, kuşatılmış, sıkıştırılmış bir dünya bulunmaktadır. Bu dünya, yoksunlukla akrabadır. Bu dünyanın içindeki sıkıntı, kasabadan köye gelin geldiği için köylü kadınların düşmanlığını kazanan, sırf onlar dumanı görsün diye her sabah ocağı yakan kadının sıkıntısıdır. Sabahdan akşama kadar sıkıştığı daracık dükkânda saatlerin tıkırtısında çalışan saatçinin sıkıntısıdır. Yaşlı bir anneye paylaşılan bir hayatın, “evde kalan” bir kadının, hep aynı yatakta mecbur kaldığı için istenmeyen bir eş ile yatmanın, hiç konuşmadan yenilen akşam yemekleridir. Küçük bir pencereden sokaktan geçenleri seyrederek, uzayıp giden dedikodularla, suyun üstünde sektirilen taşlarla, kahveye takılarak, yer yer zihni meşgul eden cinsel düşler ile dizginlenebilir. Taşrada her gün yaşanan; şehirlilerin ise pazar öğleden sonraları hissettikleri bir duygudur. O duyguya en yakın şey çocukluktur. Çocukluk tıpkı taşra gibi uzakta yanıp sönen, parlayıp yiten ışığın vadiyle yaşanmaktadır. Çocuk anlamı henüz yakalayabilecek bir erişkinlikte olmadığı için simgesel armağanlara sarılmaktadır. Atılğan'ın eserlerinde de kahramanlar çocuktur. Örneğin, Anayurt Oteli'nde Zebercet hayatı boyunca yedi aylık olarak dünyaya gelmenin sıkıntısını çekmiştir. Ayrıca bedeni bir çocuk çelimsizliğindedir (Gürbilek, 1994: 80-81).

Nurdan Gürbilek'e göre, Atılğan'ın kahramanları iç sıkıntısına ve evde kalmaya hep mahkûmdur. Gürbilek, taşra sözcüğü ile mekâna yönelik bir anlam yüklemeyen, yalnızca küçük yerleşim yerlerini kast etmeyen, büyük bir kentin ortasında da yaşanabilecek bir daralma, bunalma, boğulma, evde mahsur kalma deneyiminden söz ettiğini vurgulamaktadır. Ancak Gürbilek, yoksunluk ile akraba bu deneyimin yine de en iyi taşrada gözlemlenebileceğini ifade etmiştir (Gürbilek, 1994: 79-80).

Taşra sıkıntısı temasının yaygınlık kazanmasında Nuri Bilge Ceylan filmlerinin etkili olduğunu söylemek mümkündür. Türk sinemasında Nuri Bilge Ceylan, taşranın betimlenmesinde öne çıkan bir yönetmendir. Ceylan'ın sinemasında taşra ilişkiler ağına yetişmiş bireyler; inançsızlık, memnuniyetsizlik, hayal kırıklığı arasında debelenmektedir (Satır, 2023). Nuri Bilge Ceylan'ın Kasaba (1998) ve Ahlat Ağacı (2017) gibi filmlerinde bazı karakterler, yaşadıkları toprakları dar kafalı ve hoşgörüsüz olarak tanımlamaktadır. Taşra, kökeni taşra olan karakterler için bile bir an önce gidilmesi, uzaklaşılması gereken bir yerdir. Ahlat Ağacı'nda Hatice, aynı Sinan gibi yaşadığı yerden memnun değildir. O da kalabalık caddede kaybolmak istemektedir. Evliliği sadece

erişemediği hayatın muadili olabilecek bir kaçış planı olarak görmektedir. Ama bir yandan da istemediği bir kişi ile evleneceği için de üzgündür (Lekesiz, 2021). Kasaba’da Saffet, gençliğinin en verimli çağında kasabaya kısılp kaldığını; kasabanın doğasını ve havasını sevdiğini, ancak insanların ruhuna yabancı ve boğucu bulduğunu dile getirmiştir (Girgin, 2019). Bir Zamanlar Anadolu’da (2011) filminde taşra sıkıntısı, karakterlerin iç dünyalarıyla yüzleşmelerini sağlayan bir motif olarak kullanılmıştır (Kale, 2018).

Taşra sıkıntısının toplumsal kaynaklarını incelediğimizde, büyük kentler ile taşra arasındaki ayrımın belirginleştiği göze çarpmaktadır. Taşra ve kırsal toplumlar, köklü ve yerleşik rutinler içinde şekillenirken, kent yaşamı olay çeşitliliği ve hızıyla öne çıkar. Kentin yaşam tarzı, durup düşünmekten çok, ilişki kurma ve nesnelere elde etmeye yöneliktir (Moretti, 2005). Taşra, genellikle yoksunluklar ve imkânsızlıklarla anılan bir mekân olduğundan, taşrada zamanla yarışma durumu söz konusu değildir (Pekdemir, 2005: 86-87). Taşra sıkıntısı, taşranın mekânsal olarak sunduğu olanakların sınırlı olmasından kaynaklanabilmektedir. Taşrayı bir sıkıntı kaynağı olarak gösteren unsur, taşranın kentler gibi sakinlerine sürekli yeni imkânlar sunma çabasında olmamasıdır. Ancak büyük şehrin parlaklığı ve cazibesi karşısında taşra sıkıntısı fark edilebilir. Taşrayı sıkıcı kılan, aslında büyük şehrin varlığı ve onun yarattığı gölgedir (Zengin, 2009: 268-269).

Alkan’a göre, taşra, Türkiye’nin Tanzimat ile birlikte zirveye ulaşan modernleşme projesinin bir yansımasıdır. Taşranın yol açtığı sıkıntı, ülkenin ücra köşelerine giden batılı tarzda yetişmiş bürokratların yaşadıkları hayal kırıklığı ve içlerine sindiremedikleri bir modern vakadır (Alkan, 2005: 70). Girgin’e göre, tüm kalkındırma planlarının hedeflerine ulaşmaması taşra sıkıntısını doğurmuştur. Her dönemde, aydının taşrada hissettiği temel ruh hali “sıkıntı” olmuştur. Başka bir ifadeyle, “taşra sıkıntısı”nın önce bir üslup, ardından bir kavram olarak şekillenmesi, şehirden taşraya giden aydının deneyimlerinin bir sonucu olarak değerlendirilebilir (Girgin, 2019: 40). Ergülen, taşra sıkıntısını ele alırken taşra insanının yalnızlığı ve bunalımından ziyade, taşrayı geçici bir mekân olarak deneyimleyen bireylerin taşıdığı endişeleri ve içsel huzursuzluklarını ön plana çıkarmaktadır (Ergülen, 2005: 219).

Taşra, sakinleri için bunaltıcı derecede küçük bir yerdir ve bu durum iki şekilde kendini göstermektedir. Bir yandan, bireyler birbirini sürekli gözlemediği ve bu yolla davranışları denetlediği için sıkıcıdır. Öte yandan, bireylerin dış dünyaya açılacağı alanların sınırlı olması da bu sıkıcılığı artıran bir etkidir (Zengin, 2009: 272). Taşra sessizliği, taşra sıkıntısıyla birlikte en sık kullanılan metaforlardan biridir. Her iki metafor da taşrada hâkim olan gündelik yaşamın ağır ritminden ve tekdüzelikten beslenmektedir. Taşra sıkıntısının temelinde “yoksunluk” yatmaktadır. Bu yoksunluk hem içinde bulunulan yaşam koşullarında hem de hayal edilen yaşama ulaşmayı sağlayacak imkânların eksikliğinde kendini göstermektedir (Erdoğan, 2024: 98-100). Taşra sıkıntısını, bu bağlamda, yaşam koşullarının zorluğu, yaşanan yerin gelişmemişliği ile bireylerin bir kentten beklentilerinin uyumsuzluğunun doğurduğu ilişkisel bir duygu olarak da tanımlamak mümkündür. Özarlan da taşranın, yalnızca kırsal bir coğrafi bölge olarak değil, aynı zamanda sıkıntı duygusuyla özdeşleşen bir hissiyat biçimini de çağırtdığını belirtmektedir. Bu durum, “burada ne yapılır ki?” veya “burası çok sıkıcı” gibi ifadelerde belirginleşen bir duyguyu yansıtmaktadır (Özarlan, 2016: 14).

Yöntem

Araştırmanın Konusu

Bu araştırmanın konusunu, kamu personellerinin Ardahan’daki taşra sıkıntısı deneyimleri oluşturmaktadır. 2017 tarihli illerin ve bölgelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasına göre Ardahan 81 il içinde 67. sıradadır. Ardahan’ın içinde bulunduğu Kars, Iğdır ve Ağrı’yı da kapsayan TRA2 bölgesi 26 bölge içinde 24. sıradadır. SEGE raporundaki sıralamalar belirlenirken demografi, şehirleşme, erişilebilirlik, ulaşım, eğitim düzeyi, sağlık hizmetleri gibi değişkenler hesaplanmaktadır (Acar vd., 2019). Şehirleşme oranı ilin şehirleşmiş bölgelerinde yaşayan nüfusunun o ilin toplam nüfusa oranını ifade etmekte ve bu oran, gelişmişlik endekslerinde kullanılmaktadır. Ardahan’ın şehirleşme oranı TRA2 bölgesinin ortalamasının da altındadır (Tutar vd., 2013: 9). 2022 verilerine göre, kır olarak sınıflandırılan yerleşim yerlerinde ikamet eden nüfusun oranının en yüksek olduğu il %68,4 ile Ardahan’dır (“Kent-Kır Nüfus”, 2023). Ardahan göç veren illerimizdendir. Daha iyi yaşam arayışı, iş imkanlarının azlığı, sağlık hizmeti talepleri, iklim koşulları Ardahan’da göçün en temel nedenleridir (Tutar vd., 2013). Ardahan il merkezinin toplam nüfusu 2022’ye göre 41.762’dir. Bu nüfusun önemli bir kısmının merkeze bağlı köylere dağıldığı düşünülecek olursa, Ardahan Türkiye’nin en küçük il merkezlerinden birine sahiptir. Ardahan’da uzun süre görev almayı teşvik edecek değişkenlerin azlığı nedeniyle, görev süresini dolduran ya da

görev yeri değişikliği hakkı elde eden kamu personellerinin şehri hızla terk etmesi kaçınılmazdır (Çaha ve Tutar, t.y.: 49). Bu bilgiler ışığında, ilk atama ve zorunlu görev nedeniyle Ardahan'da ikamet eden kamu personelinin “taşra sıkıntısı” ile ilişkisinin sosyolojik bir nitelik kazandığını söylemek mümkündür. Araştırma, kamu çalışanlarının Ardahan deneyimini taşra sıkıntısı kavramı etrafında ele almaktadır.

Bu çalışma, taşrada görev yapan memurların yaşantılarını inceleyerek taşra sıkıntısı deneyimini anlamayı ve bu memurların taşra deneyimlerine ilişkin öznel ifadelerini yakalamayı amaçlamaktadır. Her bireyin bu sıkıntıyı hissetme yoğunluğu; beklentileri, sosyal ilişkileri ve çalışma hayatındaki yaklaşımları doğrultusunda farklılık gösterebilmektedir. Sosyal ve kültürel etkinliklerin azlığı, alışveriş imkânlarının kısıtlılığı, altyapı hizmetlerindeki sorunlar ve Ardahan'ın büyükşehirlere uzaklığı, memurların ortak şikâyetleri arasında bulunmaktadır. Kentin kapalı mekân merkezli bir yaşantıya sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Atanan memurların ve eğitimcilerin Ardahan'a “mahrumiyet bölgesi” olarak bakmaları, kamu personellerinin atandıkları yer ile ilgili tutumlarını da belirleyebilmektedir. Taşrada bireyler, sıkıntının taşraya özgü bir özellik olduğunu kabul edebilmekte ve eğlenceyi kentlerle özdeşleştirebilmektedir. Modern dünyanın kent imgesi, eğlenceyi adeta kolonize etmiştir (Özarlan, 2016: 60). Ardahan'daki kamu personelleri de memleketlerini, üniversite eğitimini aldıkları kentleri ve gezdikleri yerleri Ardahan ile kıyaslayarak birtakım değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Büyük kentlerde yaşanan bazı sorunlar (örneğin, tiyatro bileti için sıra beklemek, hıncahınc dolu belediye otobüsünde kentin başka bir noktasına seyahat etmek, kalabalık bir sokakta yürümekte zorlanmak) bile özlem duygusuyla bir arada anılmıştır.

Bu duygunun bireyler tarafından “teyit edilmesinde” Ardahan'daki yaşam koşullarının zorluğu rol oynamaktadır. Bu bağlamda, katılımcıların yaşadıkları sıkıntı birden fazla faktörün iç içe geçmesinin bir sonucudur. Katılımcılara, taşra sıkıntısını bu ilişkileri ortaya koyabilecek sorular yöneltilmiş, bulgular kısmında kategoriler de buna uygun olarak oluşturulmuştur.

Araştırmanın Örnekleme

Bu araştırmanın evrenini Ardahan'a görevleri nedeniyle yerleşmiş kamu personeli oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem tekniği ölçüt örneklemedir. Ölçüt örnekleme, araştırmanın problemleriyle ilgili olarak tespit edilen özellikleri taşıyan kişilerin bulunmasına dayanmaktadır (Büyüköztürk, vd., 2012). Önceden belirlenmiş belirli ölçüt özelliklerini sergileyen tüm durumlar, derinlemesine analiz için tanımlanmaktadır (Patton, 2015). Ölçüt örnekleme teori kaynaklı olabilmektedir. Teorik arka plana uygun bir örneklemin seçilmesine sevk etmektedir (Marshall ve Rossman, 2014). Bu bağlamda, evrene ve örnekleme tekniğine uygun olarak Ardahan'a işi nedeniyle yerleşmiş ve en az 1 yıldır Ardahan'da ikamet eden 20 kamu personeli oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri 15 Nisan-15 Mayıs 2024 tarihleri arasında toplanmıştır.

Araştırmanın Deseni, Veri Toplama Tekniği ve Veri Analizi

Bu çalışmada, edebiyat ve sinema tartışmalarında yer alan “taşra sıkıntısı” olgusunun bireylerdeki karşılıklarının anlaşılması hedeflenmektedir. Bu doğrultuda yapılmış bir çalışma, sosyoloji literatüründe henüz yer almamaktadır. Ayrıca, katılımcıların değerlendirmeleri aracılığıyla Ardahan'daki sorunlara ilişkin yorumlar yapmak da mümkün hale gelmektedir.

Katılımcıların taşra deneyimlerini anlamak için fenomenolojik yaklaşım tercih edilmiştir. Sosyal dünyayı anlamak, bireylerin ona yüklediği anlamlar sistemini kavramakla mümkündür, tezini öne süren fenomenolojik yaklaşım, sosyal bilimcinin görevini, günlük hayatın içinde bu anlam sisteminin nasıl oluşturulduğunu ve devam ettirildiğini ortaya koymak olarak tanımlar. Fenomenolojik yaklaşım, bireylerin sosyal çevreleri ve kurdukları ilişkiler içinde anlamlar ürettiklerini, bireyleri kendi öznellikleri ile sosyal dünyalarını yeniden yaratanlar olarak değerlendirmek gerektiğini ileri sürmektedir (Kümbetoğlu 2008).

Bu çalışmada katılımcılarla “görüşme” yapılmıştır. Görüşme kişilerin düşüncelerini, yorumlarını, tutumlarını anlamaya yönelik bir nitel veri toplama tekniğidir (Sevencan ve Çilingiroğlu, 2007). Hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formunda Ardahan'daki yaşam memnuniyeti, Ardahan'da yaşamın olumlu ve olumsuz yanları, sosyal çevre, çalışma hayatı, yerli nüfus, sosyal ve kültürel yaşam konularında 10 tane soru yer almıştır. Görüşmeler, katılımcıların uygun gördükleri yerde gerçekleşmiştir.

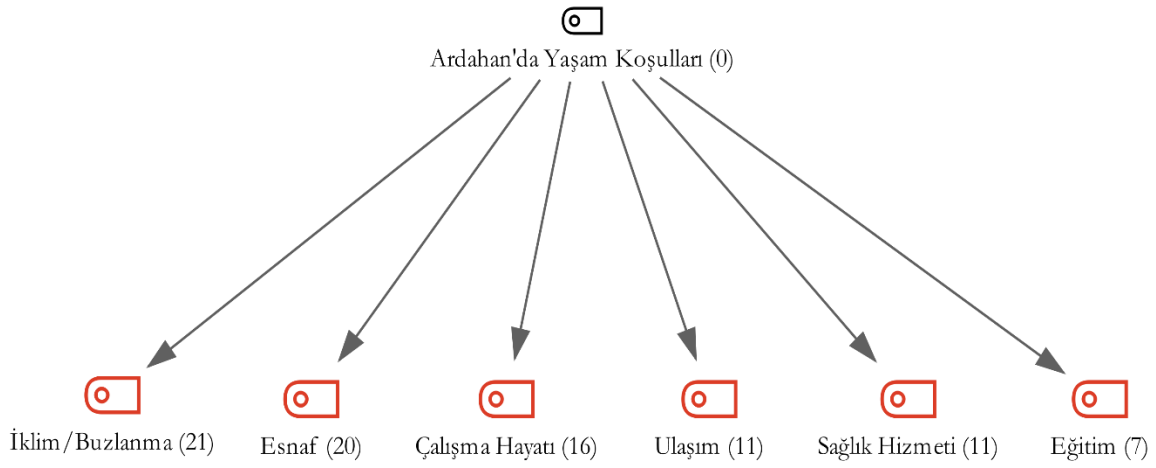
Bu çalışmada odaklanılan fenomen olan “Ardahan’da taşra sıkıntısı” üzerine elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmaktadır. İçerik analizi tekniğiyle elde edilen verilerin kodlanarak analiz edilmesi sağlanmaktadır (Metin ve Ünal, 2022). Veriler 2 ana kod ve 10 alt kod ile sınıflandırılmıştır. Verilerin kodlanabilmesi maksadıyla çalışmada MAXQDA 2020 programı kullanılmıştır. Bu program aracılığıyla, tekrarlanan kodların sıklığı tablolar halinde gösterilmiştir. Önemli alıntılara yer verilmiş ve bu alıntılarının ardından değerlendirmeler yapılmıştır. Alıntılar verilirken katılımcıların yaşı, cinsiyeti ve mesleği aktarılmıştır.

Araştırmada İzin ve Etik

Çalışma Ardahan Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etik Kurulu’nun 04.04.2024 tarihli ve 2024-2ÖNP-0016 numaralı onay kararı doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler katılımcıların rızası ile gerçekleşmiş, kişisel bilgilerin gizli tutulacağı taahhüt edilmiş ve katılımcıların onamları alınmıştır.

Bulgular

Ardahan’da Yaşam Koşulları

Şekil 1. Katılımcıların “Ardahan’da Yaşam Koşulları”na Yönelik Sorulara Verdikleri Cevapların Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

Ulaşım. Araştırmada katılımcıların tamamı ulaşımı Ardahan’da yaşamayı en çok zorlaştıran faktörlerden biri olarak dile getirmiştir. Şehir içi ve şehir dışına ulaşımaya yönelik sorunlar Ardahan’da yaşamı zorlaştırmaktadır. Şehir içindeki önemli yerlere bile minibüs seferinin olmadığı, minibüs kooperatifinin ve şoförlerinin keyfi hareket ettiği, ulaşım ücretlerinin yüksek olduğu, belediye otobüsünün bulunmaması nedeniyle ulaşımın düzensiz yürütüldüğü ifade edilmiştir.

Ulaşım büyük problem. Şehrin içinde bile bir yerden bir yere ulaşılmıyor. Keyfi kural uygulanıyor, kaide namına hiçbir şey yok, tamamen kafasına göre. Oysa benim çalıştığım yer okullar bölgesi. Buraya sürekli araç gelmesi lazım. Yine de yok. Eksi otuzlarda bile yeri geliyor yürüyoruz (25, Öğretmen, Erkek).

Ulaşım bir sorun. Bir şehrin belediyesi her şeyi özele terk etmemeli. Biz birilerinin para kazanıp kazanmamasına göre hizmet alamıyoruz. Kamu hizmeti diye bir şey var. Burada dolmuş keyfi hareket ediyor. Okul kapanınca dolmuşu bitiriyor. O adamlar dört ay çalışmayınca öğrenciden para çıkartmaya çalışıyor. Öğrenci bir para kaynağı değil, olamaz (33, Erkek, Akademisyen).

Burada öğrenci olmak da memur olmak da çok zor. Ulaşım fiyatları çok yüksek. Mubakkak belediye otobüsü lazım. Varlığını da duymadım, vaadini de (35, Erkek, Mühendis).

Ulaşım hizmetleri kentteki sınırlı sayıda sosyal ve kültürel aktivitelerden yararlanmayı da engelleyebilmektedir. Bir katılımcı akşam saatlerinde sefer bulunmadığı için üniversitedeki sinemaya ikinci kez gitmediğini belirtmiştir.

Şehirde bir tane sinema var. O da üniversitede açılmış. Üniversite de merkezden 7-8 km uzakta. Akşam filme gittik, geri dönemedik çünkü minibüs yoktu. Mecburen taksi çağırdık. Taksinin fiyatı da almış başını gitmiş. Üç-dört sinema bileti fiyatı. Daha da gitmedik doğal olarak (27, Kadın, Mühendis).

Minibüs güzergâhlarının kısıtlı olması çalışanları ve öğrencileri zor duruma sokabilmektedir.

Bir gün hiç unutmuyorum. Burada insanlar yardımseverdir kesinlikle. Soğukta, ayazda bekliyorum. O sırada çalıştığım yüksekokul şimdi cezaevinin olduğu yerde. Bir tane bile araç yok, üstelik şu anda bile yok. Bankanın önünde biri geçer de beni fark eder, okula götürür diye bekliyorum. Bir gün at arabası durdu. Geç hocam arkaya, dedi. Kendime üzüldüm, artık at arabasına da binmeyeyim dedim (32, Kadın, İdari Personel).

Katılımcılar, şehir dışına ulaşımın zorluklarını da vurgulamıştır. Yolcular varış noktalarına göre aktarma yapılabilmektedir. Firmaların sefer saatlerine uymadığı dile getirilmiştir. Bunun en temel nedeni yolcu sayısı olabilmektedir.

Ardahan'dan çıkmak da zor. Yani zaten şehir içinde biraz uzak bir yere de ulaşamıyorsun, şehir dışına da çıkmak meşakkatli. Memleketeye giderken üç dört kez otobüsün iptalini yaşadım. Birkaç sebep söylediler, ama bütün sebep yeterince yolcu bulamamış olmaları. Yani para kazanamayacağına eminse buradan ayrılmazsın diyor. Maaşallah, cenaze durumu olsa ne olur bilmiyorum. Yakın akrabasının cenazesine bile gidemem galiba (28, Kadın, Öğretmen).

Ulaşım çok zor. Hiçbir yere tek seferde gidemiyorsunuz. Bir yerlerden aktarma yapmanız lazım. Belirli noktalara doğrudan gidebiliyorsunuz, ama onun haricinde aktarmasız olmuyor (32, Kadın, Bilgisayar İşletmeni).

Ulaşım büyük problem. Aktarmalı ulaşım var. Vefat vardı, araba bulamadım gidecek. Çok uç noktada, nüfus da az, o yüzden çok ilgi göstermiyorlar. Batman'a direkt yok (35, Kadın, Mühendis).

Bu araştırmaya göre, Ardahan'da ulaşım, yaşamı zorlaştıran en önemli faktörlerden biridir. Şehir içi ulaşımında minibüs seferlerinin yetersizliği, yüksek ücretler ve belediye otobüslerinin olmaması, ulaşım hizmetini aksatmakta ve kısıtlı sayıdaki sosyal ve kültürel etkinliklere katılımı engellemektedir. Şehir dışına ulaşımında da zorluklar yaşanmaktadır. Katılımcılar, bir yere ulaşmada aktarma yapma zorunluluğu ve firmaların sefer saatlerine uymaması gibi sorunları dile getirmiştir. Kış aylarında kar ve buz temizliğinin yetersizliği ve aşırı soğuklar nedeniyle araç kullanımı da zorlaşmaktadır.

İklim/Buzlanma. Katılımcıların tamamı, Ardahan'ın iklim koşullarının zorluğuna dikkat çekmiştir. Doğal koşulların yanında en çok hizmetlerin yetersizliğinden ve kar ile mücadelenin eksikliğinden bahsedilmiştir. *Memleketimde yerler bu kadar buzlu kalmıyor. Burada ara mahallelerde araçlar kıpırdıyamıyor bile. Bazı yerlerde kaldırımlar da temizlenmiyor. Biz eze eze erittik karı. İş arkadaşlarıma iş yerine gelirken kaldırımdaki karı ezmeye çalışalım dedim, sağ olsun yardımcı oldular. Dört ay kaldırımları doğru düzgün kullanamadık (35, Öğretmen, Erkek).*

Sarıkamış anma törenlerine gittiğimde askerlerin zorluklarını iliklerime kadar yaşadım. İşten eve gelince o soğuğu yediğimde bitkinlikten hemen uyuyorum. İlk yıl iklim beni mahvetti. Sağlığım ve psikolojim bozuldu (32, Kadın, İdari Personel).

Buzlanma nedeniyle dikkatli yürünmekte ve yaralanmamak için büyük çaba harcanmaktadır.

Çok dikkatli yürüyorum, penguen gibi, o yüzden düşmedim. Bu derdin çözülmesi lazım. Çok düşüp kolunu bacağını kalçasını kıran oldu. Kaçırıyor insanları bu durum (33, Erkek, Akademisyen).

Buzlanma, düşme tehlikesi çok fazla. Buz bitiyor, bu sefer de çamurlar başlıyor. Çok yavaş yürüyoruz, minik minik temkinli adımlarla. İnsan dümdüz yürümeyi özleniyor (Kadın, 29, Bilgisayar İşletmeni).

İklim çok zorlayıcı. Özellikler buzlanma kabusum. Aylarca yolda yürüyemiyoruz, penguen gibi yürümek zorunda kalıyoruz. Sarkıtlar büyük bir problem. Kaldırımlar da ısıtılmalı, aylarca buz kalmamalı (27, Kadın, Sosyal Hizmet Uzmanı).

Buzlar hep var. Bence halk sağlığı sorunu. Kaç kişinin yere kapaklanmasını gördüm. Yaralanan çok fazla var (27, Kadın, Mühendis).

Hizmetlerin kısıtlılığı sebebiyle kaldırım kapalı kalmakta; yayalar bu nedenle yola çıkabilmektedir.

Önümde defalarca kayıp düşüldü. Yollar açılmıyor, çok geç açılıyor. Kürenen kar kaldırma atılıyor, bu sefer yaya yolu kalmıyor. Kendinizi trafiğin içinde buluyorsunuz her seferinde (28, Kadın, Öğretmen).

Tedbir yok. Yollar buzlu, temizlenmiyor. Kaldırımlar karlı olduğundan yolda yürüyoruz (35, Erkek, Mühendis).

Uzun ve sert geçen kış eğitimin evde süren kısmını olumsuz etkileyebilmektedir.

Kış şartları köylerde daha zor. Bu da çocukları etkiliyor. Köylerde tek bir oda var ısınan. Onlar da orada ısınmaya çalıştıkları için ders çalışacak özel alanları olmuyor (28, Kadın, Öğretmen).

İklim koşulları, Ardahan'da yaşayanları ekonomik olarak etkilemektedir.

Ardahan çok soğuk. Doğalgaz da yetmeyebiliyor ve elektrikli soba açabiliyorum. Bu da büyük masraf demek (29, Erkek, Psikolog).

Uzun ve sert kış koşulları, insanları kapalı mekânda kalmaya zorlamaktadır. Bu durum, Ardahan sakinlerini ruhsal olarak etkileyebilmektedir.

Yaza özlem duyuyorsun sürekli. Psikolojik durumunu çok etkiliyor. Diğer illere yaz gelmiş, piknik var. Sen ise burada kar yağmur, sürekli kapalı. Şu anda alıştım, ama kışı yine de tabammül edilemez. Yazı kısa ve çok güzel. Cennet gibi oluyor. Burayı da seviyorum (29, Kadın, İdari Personel).

İklim koşulları Ardahan'daki yaşamı zorlaştırmaktadır. Doğal koşullar uzun süren kış boyunca dışarı çıkma konusunda caydırıcıdır. Katılımcılar, belediye hizmetlerinin yetersizliğinin de kendilerini ev merkezli bir yaşama sürüklediğini belirtmişlerdir. İklim üzerine yapılan değerlendirmelerin “taşıra sıkıntısı” temasıyla örtüştüğü söylenebilir.

Eğitim. Katılımcılar, Ardahan'ın önemli sorunlarından biri olarak eğitimi vurgulamıştır. Başlıca sorunlar arasında, Ardahan'ın öğretmenler için ilk atama yeri olması ve tayin hakkı kazanan öğretmenlerin kısa sürede şehirden ayrılması yer almaktadır. Buna ek olarak, Ardahan'da ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde özel okul bulunmaması da önemli bir eksiklik olarak belirtilmiştir.

Özel okul yok. Devlet okullarındaki kalite için olumsuz yorumum yok. Öğretmenler ellerinden geleni yapmaya çalışıyor, ama genelde ilk atamalar. Çok gençler ve gelir gelmez hedefleri buradan ayrılmak. Böyle olunca ne kadar kendilerini geliştirebilirler bilmiyorum. Gitme istekleri işlerine yansyabilir. Tecrübe edinir edinmez gidiyorlar (45, Kadın, Şube Müdürü).

Ardahan kimseye bir şey sunmuyor. Kreş yok mesela. İki seçenek var. Oralar da çok kalabalık. Bütün memurlar bir yerde. Fiyatları da ona göre tekelcilik oluşturuyor. Rekabet ortamı yok (35, Erkek, Öğretmen).

Görüşme yapılan bir öğretmen aile içindeki eğitimin öğrencilerini okuldan uzaklaştıracak zayıflıkta olduğunu vurgulamıştır.

Dışarıdan gelen insanlara karşı yardımseverler. Saygılılar bize, ama çocuklara gerekli ilgiyi gösterdiklerine inanmıyorum. Sevgi ve ilgi konusunda eksikler. Evden kaçma olayı ailenin ilgisizliği ile ilgili. Çocuklar da sonuç olarak ilgi gördüklerini düşündükleri yere gitmeye çabalıyor. Bir zehirlenme olayı yaşanmıştı, bir tane bile veli gelmemişti. Çocuklar okulun son zamanları köyde iş var deyip gelmiyorlar (28, Kadın, Öğretmen).

Ardahan'daki eğitimdeki eksiklikler de dile getirilmiştir. Öğretmenlerin ilk atama yeri olması ve özel eğitim kurumlarının bulunmaması, gündeme gelen konular arasında yer almaktadır. Ancak, Ardahan'ın küçük bir yer olması nedeniyle okulda yaşanan problemlerin hızla çözülebileceğini belirten katılımcılar da olmuştur.

Burası küçük bir yer olduğundan okul ile içli dışlıyız. Etkinlikler düzenliyoruz. Özellikle memur aileler birbirlerine daba bir destek oluyor (29, Erkek, Güvenlik Görevlisi).

Sağlık Hizmeti. Görüşmelerde, Ardahan'da sağlık hizmetleriyle ilgili en çok Ardahan Devlet Hastanesi'ndeki poliklinik sayısının azlığı, doktorların tecrübesizliği ve sayılarının yetersizliği ile teçhizat eksikliğinden söz edilmiştir. Olumlu olarak ise sadece randevu bulmanın kolaylığı ve bekleme süresinin kısa olması dile getirilmiştir.

Ciddi bir doktor problemi var. İnsanlar da genel olarak burada yaşamak istemiyor. Doktor neden istesin? Gününü doldurur dolduramaz gidiyor. Sonuçta her yerden talep gören bir meslek. Devlet hastanesinde bir tane çocuk doktoru var (35, Erkek, Öğretmen).

Yeni atanmış uzman doktor değil de tecrübeli kimseler atanmalı. Buraya gelen doktorlar yeni TUS'u geçmiş doktorlar. Binasını yenileyebilirler. İçeri küf ve çatlak dolu. Ardahan ve ilçeleri bu hastaneden yararlanıyor. Olmayan poliklinikler açılabilir. Buranın balkı bir poliklinik için Kars'a ve Erzurum'a gitmez böylece (32, Kadın, Bilgisayar İşletmeni).

Sağlık hizmeti büyük sorun. Memlekette alyorum randevuları. Buradaki doktorların sayısı yetersiz ve uzman yok (33, Erkek, Akademisyen).

Hastane aşırı kalabalık olmuyor, zorluk çekemedim. Yaklaşımları gayet iyi. Herkes nazik ama hizmet çok sınırlı. Burada tedavi olmama riski insanı da korkutuyor, basta olmamalıyım diye kendine telkin etmeye çalışıyorsun (28, Kadın, Öğretmen).

Hastanedeki yetersizlikler nedeniyle hastalar başka illere sevk edilmekte; bu durum da hastaları ve hasta yakınlarını zor duruma sokmaktadır.

Alerjik rahatsızlığı olan çocuğum var. Burada o alanda bir doktor bulmak mümkün değil. Sürekli Erzurum'a git gel yapamazsın. Başka şehirde her yere gidip gelebilirsin rahatlıkla. Sağlık konusunda ortalama bir ile göre bile büyük farklılık var (32, Kadın, Bilgisayar İşletmeni).

Kötü bir şey olduğunda Erzurum'a gidene kadar hayatını bile kaybedebilirsin. Doktorlar 24-25 yaşlarındalar, henüz tecrübeleri yok. Cesaret de edemiyorlar müdahale etmeye, sorumluluktan kaçınıbiliyorlar (35, Kadın, Mühendis).

Katılımcılardan biri, Ardahan'da evcil hayvan sağlığına yönelik hizmet alamamaktan şikâyet etmiştir.

Zaten hayvan hastanesi diye bir şey yok. Veterinerler var, ama ben çoğu evcil hayvandan pek anlamıyor. Hem de cerrahi müdahale yapılamıyor (27, Kadın, Mühendis).

Ardahan'da sağlık hizmeti çeşitli sorunlar barındırmaktadır. Katılımcılar, doktorların tecrübesiz olmasından, imkân bulur bulmaz Ardahan'dan ayrılmalarından ve hastanenin yetersizliğinden şikâyet etmişlerdir.

Çalışma Hayatı. Katılımcılar, iş hayatlarıyla ilgili en çok personel azlığı, personelin kısa sürede Ardahan'dan ayrılmaya çalışması ve tecrübesizliği konularını dile getirmiştir.

Genellikle dost canlısı herkes. İşimi seviyorum ama personel azlığından dolayı her şeye koşturabiliyorum. Birçok görevi yerine getiriyorum (32, Kadın, İdari Personel).

Bulduğum yerin nüfusuna göre personel veriliyor. Toplam 12 kişi. Ama benim alanımda 6 kişi var. Kalabalık olsa, özellikle tatilde daha iyi olurum. Gidince sürekli aramalara, mesajlara yanıt vermek zorundayım (30, Kadın, Sosyal Hizmet Uzmanı).

İş yoğunluğum azaldı diyemem, ama iş stresim azaldı sadece. Farklı birimler de bana verildi. Görevimle ilgili olmayan yerlere bakıyorum. Çünkü personel yetersizliği var. Yeterli derecede ve tecrübeli eleman gönderilmiyor (45, Kadın, Şube Müdürü).

Zor da değil kolay da değil. Çok fazla personel hareketliliği olduğundan zorluk çekiyorum. Özel sektördeydim ama iş güvencesi için bu işi tercih ettim (35, Erkek, Mühendis).

Ardahan'ın küçük bir kent oluşu mesleki performansla bir bahane olarak ortaya konulabilmektedir.

Burada küçük yer olduğundan önde olmaya çabalayanlar çok fazla. Çabalayanlar, çalışanlar daha çok çalıştırılıyor. Nitelikli iş gücü az. Çok uğraşmıyorlar. Zaten burası Ardahan diye rahatlarına bakabiliyorlar. Kişiye göre çok değişir. Güzel şeylere insanların tahammül yok. Alışkanlık mı boyratlık mı bilmiyorum. Güzel şeylerden mutlu olmuyorlar, yapmaya da yeltenemiyorlar. Çıkarlarına hele ters geliyorsa (35, Kadın, Mühendis).

Kamu dairelerinde yoğunluk olmamasını bir avantaj olarak görmek mümkündür. Ancak katılımcılar yoğunluğun azlığını verimsiz geçen bir mesai olarak yorumlamaktadır.

Günlerce boş geçtiği oluyor. Çünkü genelde denetleme için sabaya çıkıyoruz, yoksa iş yerindeyiz. Küçük bir il olduğundan iş yoğunluğu yok. İş olursa daha verimli hissediyorum (27, Kadın, Sosyal Hizmet Uzmanı).

Türk edebiyatında ve sinemasında, taşra hayatının tekdüzeliğinden kaynaklanan can sıkıntısı ve bu duygudan kurtulma isteği nedeniyle dedikodu gibi hikâyeler uydurma eğilimi söz konusudur (Balık, 2023). Bir katılımcı, işi yoğun olmayan birimlerde vaktin verimsiz geçtiğini ifade etmiştir.

Kendi birimimde iş yoğun, ama diğer yerlerde iş yok. Çay, kahveyle geçiyor hayatları. Dedikodu da fazla oluyor. Haset duyguları gelişiyor. Çalışkanları çekemiyorlar (35, Kadın, Mühendis).

Katılımcılar, Ardahan'daki memurların tayin kovaladıklarını, tayin hakkı olan memurların süreleri gelir gelmez başka il ve ilçelere gittiklerini belirtmişlerdir.

Zamanı gelen durmuyor. Eğer tayin şansı varsa süresinin dolmasını bekliyorlar. İlk başta da öğretmenler. Bence burayı akıllarında geçici ve gidilecek bir yer olarak kodlamışlar (29, Erkek, Psikolog).

Tüm kamu çalışanlarının tayin bakıcı olsaydı, bence kalmazlardı. Bunun sorumlusu Ardahan da değil. Sonuçta insanlar daha canlı ve daha fazla imkân olan bir yerde yaşamayı isteyebilirler. Burada hemen herkes Ardahan'da yaşamayı hayatı kaçırmak olarak değerlendiriyor (26, Kadın, Mühendis).

Taşrada, memur; devletin halka en yakın temsilcisi ve devletle en sık ilişki kurulan kişidir. Bu sebeple sıklıkla “bul şu işin bir çaresini” tutumuyla karşılaşabilmektedir. Ama diğer taraftan, memur taşrada bugün vardır ve yarın yoktur. Memurların, taşra hayatında tam anlamıyla benimsenmediği de görülebilmektedir (Ulutaş, 2017:

243). Personel hareketliliğinin sonuçlarından biri de yöneticilerin yerli nüfustan oluşmasıdır. Bu durum, çalışma hayatında tanıdık ilişkisinin gelişmesini doğurabilmektedir.

Burada kurallara uygun olarak işinizi yürütmeniz pek olanaklı değil. Herkes bir şekilde işini görme peşinde. Tepedekiler de hep yerliler olduğu için vatanında da hemen tanıdık sokuyor. Alıştıkları için aynı tavrı sizden de bekliyorlar (35, Erkek, Mübendis).

Katılımcılar arasında yer alan bir öğretmen, Ardahan'daki öğrencileriyle özel bir bağ kurduğunu ifade etmiştir.

Ardahan'da imkânlar sınırlı. Onların bunu fark etmesi ve gözlerinin ışıldaması mesleki tatmini artırıyor. İnsanın mental yorgunluğu olsa da çocuklarla olmak, onlara dokunmak çok önemli. Onlara en ufak yardımda bulunmak bile beni mutlu ediyor. Ergenlik döneminde oldukları için her konuda yardıma ihtiyaçları olabiliyor. Ben de bunu seve seve yerine getiriyorum (28, Kadın, Öğretmen).

Çevre mühendisi bir katılımcı, Ardahan'daki çevre sorunlarının çözümüne yönelik özel bir çaba harcadığını, bu çabanın mesleki tatminini artırdığını, ancak bazı sorunları çözmeye gücünün de yetmediğini ifade etmiştir.

Burada ciddi bir çevre sorunu var. Çöpler her yere atılabiliyor. Atıklar da nebre atılıyor. Bu konuda hem müdabalede bulunuyoruz hem de halkı bilinçlendirmeye çalışıyoruz. Sonuçlar almak beni daha mutlu ediyor. Ama birkaç kişiyle olacak şeyler değil. Sonuçlar istediğim düzeyde değil. Herkes elini taşın altına koymalı (35, Kadın, Mübendis).

Bir katılımcı, küçük bir şehirde çalışmanın avantajlarını dile getirmiştir. Ev ile iş yeri arasında ulaşımın rahat olmasının çalışma performansını artırdığını ifade etmiştir. Ancak bir diğer katılımcı ise yaya ulaşımın kışın sorun oluşturabileceğini aktarmıştır.

İş yeri ile ev arasında bir mesafe olmaması büyük rahatlık. Arkadaşlarımla konuşuyoruz, işe gidene kadar bitkin düşüyoruz zaten diyorlar. Hem işe daha fazla odaklanabiliyorsun, hem de insanın kendisine ayıracak vaktinin çok olmasını sağlıyor (32, Kadın, İdari Personel).

Burada işe ulaşmak çok kolay. Örneğin, İstanbul'daki gibi yollarda telef olmuyorsun. Büyük bir konfor. Fakat kışın çok çileli. Sabahın o saatinde her yer buz pisti gibi oluyor. Arabaların çalışmadığı oluyor. Kışın yaya da gitmek, arabayla da gitmek sıkıntılı çoğu zaman (29, Erkek, Güvenlik Görevlisi).

Ardahan'da çalışma hayatının stressiz olduğu söylenebilir. Ancak, personel yetersizliği ve yetişen personelin hızlıca ayrılması en sık dile getirilen şikâyetler arasındadır. Katılımcılar ayrıca, çalışanların performans düşüklükleri için şehrin küçüklüğünü bahane ettiklerini bildirmişlerdir. Bir diğer önemli konu da tanıdık ilişkisinin çalışma hayatına yansımalarıdır.

Esnaf. Esnaf, taşra imgelerinde önemli bir figür olarak yer almaktadır. Bulunduğu yerin gözü ve kulağı olabilmektedir. Özellikle dışarıdan gelenlerin en sık karşılaştıkları aktör konumundadır. Bu bağlamda esnaf için “muhitin vitrini” demek mümkündür (Ulutaş, 2017: 238-239). Katılımcılar, Ardahan'da seçeneklerin azlığı nedeniyle esnafın müşteri memnuniyetine öncelik vermediğini düşünmektedir. Ürün kalitesi ve fiyatlar konusunda şikâyet etmektedirler. Ardahan'da görev yapan kamu personellerinin, yerel mağazalardan alışveriş yapmak yerine öncelikle alışveriş sitelerini tercih ettiği görülmüştür.

Yeri geldiğinde hızlıca bir şey almamız da lazım, her şeyi internetten almıyoruz. Rekabet olmadığı için mecbursun anlayışı var bence. Bu duygusu çok kabul edilmez geliyor bana. Müşteri velinimetir anlayışı yok kesinlikle. Bir iki kurumsala yakın dışında bir vizyon da yok (35, Erkek, Öğretmen).

Esnaf kültürü zayıf. Çoğu kimse esnaftan şikâyetçi. Mecbur olduğumuzu düşündükleri için pahalı ve kalitesi düşük ürün veriyorlar. Meze bile koymuyor yanına yemeğin, garnitür yok. Her şeyden kısmaya çalışıyor (33, Erkek, Akademisyen).

İletişim yönünden sorun var. Güler yüz zor geliyor. İzlenimim olumlu değil. İnternette almaya özen gösteriyorum (29, Erkek, Psikolog).

Ardahan'da zincir mağaza şubesi az sayıda bulunmaktadır. Katılımcıların bazılarına göre, bu durum esnafın fırsatçılık yapmasına neden olabilmektedir. Bir katılımcı ise bu durumu müşteri sayısının azlığına bağlamaktadır.

İlk geldiğimde eşya ararken büyük çile çektim. Zaten az şey var, onlar da fırsatçılık yaptı. Fahiş fiyatlar var. Mecbur kalmadıkça asla bir şey almıyorum. Gratis geldiğinde çok sevinmişim. İkinci Migros açıldığında ayrıca sevindim (39, Kadın, Akademisyen).

Çok şey buraya ulaşmıyor. O yüzden esnaf bunu fırsatçılık olarak kullanabiliyor. Verdiğim kiraya değmeyecek bir hizmet alıyorum. Bizî kazanç kapısı, yağlı kapı olarak görmemeliler (45, Kadın, Şube Müdürü).

Sürümden kazanacak olsalar fırsatçılık yapmazlardı. Az müşteriden dolayı mal kalitesi de zayıf (38, Kadın, Akademisyen).

Yapılan görüşmelerde ustalık ve zanaat gerektiren işlerde de nitelikli hizmet alınmadığı ifade edilmiştir.

Yardımcı severler, ama alanlarında yetkin değiller. Usta değiller, işleri hep yarım bırakıyorlar. Geçici çözümlerle oyalıyorlar. Üç ustanın yapamadığı işi alt komşum yaptı. Fiyatları da şişiriyorlar. Başka yerlere göre iki kat fiyat olabiliyor (28, Kadın, Akademisyen).

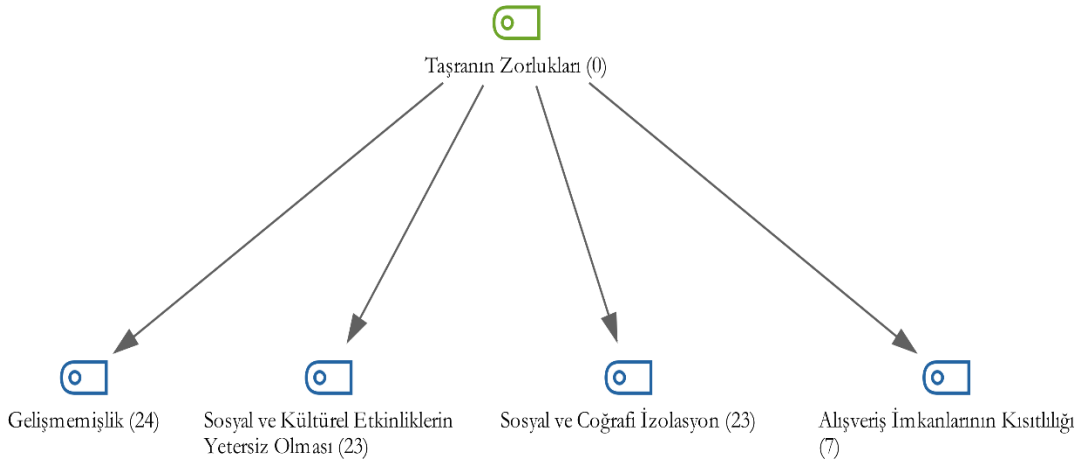
Profesyonel değiller. Ustalaşmamışlar. Evimizdeki bir tamirat işi için bile Kars'tan usta getirttik. Araya tandık sokmasak o da gelmezdi. Bu konuda hiçbir hizmet alamıyoruz (27, Kadın, Mühendis).

Araştırmanın bulgularına göre, Ardahan'daki esnaf ile ilgili bir memnuniyetsizlik bulunmaktadır. Kamu personelinin satılan ürünlerin ve verilen hizmetin kalitesini beğenmedikleri görülmektedir. Seçeneğin olmayışı nedeniyle esnafın kendini geliştirmediği ve hizmet kalitesine önem vermediği söylenmiştir. Ancak esnaf ile ilişkileri olumlu bulan iki katılımcı bulunmaktadır. Katılımcılar, esnaf ile birincil türden ve saygıya dayalı bir iletişimlerinin olduğunu belirtmişlerdir.

Bence çok saygılılar. İçeri girer girmez "hocam" diyerek karşıyorlar. Dışarıdan gelenlere karşı saygı üst seviyede. Asla çıkarıcı olduklarını düşünmüyorum. Mesela fiyat sorunca "varsa 100 lira hocam" diyorlar. Başka yerde böyle bir tavır ile karşılaşmazsınız (Kadın, 28, Öğretmen).

Büyük şehirlerde kim kime dum dumadır. Burada esnaf güler yüzünü gösterir, hemen hürmetle karşılar. Başka yerde herkes için yabancısın, burada ise her yerde iyi ağırlanıyorsun (30, Kadın, Sosyal Hizmet Uzmanı).

Taşranın Zorlukları

Şekil 2. Katılımcıların "Taşranın Zorluklarına"na Yönelik Sorulara Verdikleri Cevapların Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

Gelişmemişlik. Taşra, taşralılar ve taşradaki gündelik hayat Türkiye’de sayısız romana ve filme konu olmuştur. Bu roman ve filmlerde, taşra yaşamının merkezdeki yaşamdan farklılıkları, taşralıların yoksulluğu, geri kalmışlığı; merkezdekilerin ilericiliği ile merkezden taşraya gidenlerin yaşadığı hayal kırıklığı gibi temalar ele alınmıştır (Bayraktar ve Kaynar, 2023). Bu çalışmanın verilerine göre de katılımcıların tamamı Ardahan’ı gelişmemiş bulmaktadır. Türkiye’nin farklı illerinden gelen kamu personeli Ardahan’ın daha önce yaşadıkları illere benzemediğini dile getirmişlerdir. Kentin az gelişmişliği üzerine yapılan değerlendirmeler “taşra sıkıntısı” betimlemeleriyle örtüşmektedir.

1988 yılında yaşamak gibi. Gelişmemiş. İklim açısından zorlayıcı bir şehir, ama gelişmemişlik ondan daha da zorlayıcı, o yüzden hiç önceliğim iklim sorunu diyemem. Hiçbir şeyin alternatifi yok. Her şeyden varsa bir tane var, o da gelişmemiş olarak var. Hastanenin hizmetine güvenmemek buzlanmadan daha büyük bir sorun bence. Arkadaşlarıyla şehirdeki tek restoranda buluşmak dışında hiçbir alternatif yok (39, Kadın, Akademisyen).

Babam geldiğinde burası bizim memleketin 40 sene önceki hali demişti. Üstelik memleketimiz büyük şehir de değil. Bir Erzurum ile bile kıyaslamamız olanaksız, kaldı ki İzmir ile falan kıyaslayın. Çok geri kalmış (27, Kadın, Mühendis).

Gelişmişlik açısından ilçe düzeyinde. İnsan büyük şehirlerdeki tiyatro bileti kuyruğunu bile özleyebiliyor. Sosyal medyada sürekli farklı hayatları gören birisi için de ayrı bir zorlayıcı (33, Erkek, Akademisyen).

Ardahan’ın gelişmişlik ölçütünün çoğuna sahip olmadığı vurgulanmıştır.

Gelişmiş yerlere göre köy gibi kalıyor. Sosyal alanları çok kısıtlı. Eğlence hayatı hiç yok. Aşırı sessiz ve ıssız. Tam bir mahrumiyet bölgesi bence (28, Kadın, Öğretmen).

İş yerine yürüyerek gidip gelmek önemli bir avantaj ama bunun dışında hiçbir şey olumlu değil. Yani bugün İstanbul'da birine gelişmemiş yer deseniz aklına burası gelmez. Ardahan'ı bilmediğinden dolayı. Muhtemelen Kars der, ama Kars bile buradan 25 yıl önde. Saçma gelecek ama dolu belediye otobüslerini bile arıyor insan. Hiç olmazsa, gidilecek yer çok demektir bu (45, Kadın, Şube Müdürü).

Bence Ardahan gibi üç dört il sayabiliriz. Onun dışında hiçbir yer bu kadar geri kalmış değil. Bir şey temin etmek çok zor. Her açıdan temin edememek söz konusu (29, Erkek, Psikolog).

Ardahan'ın az gelişmişliği yerel nüfusun tutumlarıyla bir arada değerlendirilmiştir. Ardahanlıların bu hususta çok çaba harcamadığı düşünülmektedir.

Yaşam tarzının değişmesi lazım. Böyle gelmiş böyle gider denilemez. İnsanların ev hayatına alışmasının değişmesi gerekiyor. Farklı yerlerde geçirilen bir hayata dönüşülecek ki canlansın. İnsanları sokakta, caddede yürümeye teşvik edecek gelişmeler olması lazım (39, Kadın, Akademisyen).

Buradaki halkta boş vermişlik var. Umursamazlık içindeler, hiçbir şeye karışmıyorlar. En ufak bir gayret görmüyorum. Herkes buradan ayrılma beyecanıyla yaşamını sürdürüyor. Ardahanlılar da gitme peşinde (35, Kadın, İdari Personel).

Taşra, söylemsel düzeyde merkezin “medenileştirmeye” çabaladığı bir uzvu olarak görülmüştür. Tedaviye muhtaçtır ve iyileştirilmesi gerekir. Modernleşmeci söylem taşraya ilerlemeci perspektiften bakmaktadır. Bu bağlamda, taşra siyasal ve toplumsal bir projenin imgesine dönüşmüştür. Bilinçlendirme, kalkındırma, zenginleştirme ve geliştirme gibi hedeflerin laboratuvarına dönüşmüştür (Alver, 2017). Bir katılımcı, Ardahan'ın değişimi için gerekli çabanın harcanmadığını düşünmemektedir.

Çok kapalı insanlar değil, ama şehri değiştirmeye yönelik hiç çabaları da yok. Değişmesi için Ardahanlıların daha çok çaba harcaması lazım. Bence dışarıdan gelenler bu konuda daha kaygılı (45, Kadın, Şube Müdürü).

Edebiyatın ve sanatın dili açısından taşranın zaman, mekân ve birey bakımından tek tip değerlendirilmesi mümkündür. Bunlar arasında en yaygın olan kod taşradaki kaderciliktir (Nacak, 2017: 64-65). Birçok katılımcının kadercilik olarak tanımladığı tutumla farklı biçimlerde karşılaşabilmektedir.

Bir keresinde otobüste eşyalarım kayboldu Her yere başvurdum. Her seferinde burası doğu, burada olur böyle şeyler denildi (27, Kadın, Mübendis).

Çağdaş Türk edebiyatında ve sinemasında, merkezlerden taşralara gelen memurlar, taşrayı bir sıkıntı olarak yaşarlar ve mutsuzdurlar. Eskiden olduğu gibi taşrayı aydınlatma, gelişmemişlikten kurtarma ve kalkındırma gibi ülküler de kalmamıştır. Kendilerini tamamlanmış bir modernitenin içinden gelmiş olarak tanımlayan memurlar, taşrada içtenlikli sohbetler değil, sadece katlanılması zorunlu bir kasvet görmektedirler. Memurlar, zaman içerisinde yaşadıkları yere yabancılaşmakta ve idealizmlerini kaybetmektedirler (Narlı, 2013). Bir katılımcı da bu yoruma benzer bir değerlendirme yapmıştır.

İnsanlar idealist olarak başlayıp sonra da bıkeyyorlar her şeyden. Sosyal kültürel aktivite olmayışı ve şehirdeki kadercilik bu duruma sürüklüyor denilebilir. Başkalarının olumsuz düşünceleri var ve o beni de etkiliyor. Çok fazla mutsuzluk var etrafta (45, Kadın, Şube Müdürü).

Bir katılımcı, Ardahan'ın doğasını övmekle birlikte, “taşra sıkıntısı” temasında vurgulanan karanlık sokakların kentin önemli bir sorunu olduğunu belirtmiştir.

Memnun değilim. Doğası dışında hiçbir çekiciliği yok. Bir de her yerin yakın olması avantaj olarak görülebilir. Başboş köpek sorunu çok büyük. Bir de özellikle ara sokaklar hep loş ve karanlık. Bu da büyük bir sorun, hele bir kadın için. Küçük bir yere sıkıştırılmış bir şehir (28, Kadın, Bilgisayar İşletmeni).

Ardahan'ı diğer illerden ayıran geçim kaynaklarının ve potansiyellerinin hiç geliştirilmediği düşünülmektedir.

Ülke ekonomisine etkileri zayıf. Hayvancılık da profesyonel değil. 300 yıl önce nasıl hayvan satılıyorsa aynı şekilde pasta satmaya çalışıyor. Yenilikten çok uzaklar. Bu konuda Ardahanlılar özel bir çaba harcamak zorundalar (33, Erkek, Akademisyen).

Buranın yatırım çekmesi gerekiyor. Ama bence tamamen kaderine terk edilmiş. Sahipsiz kalmış gibi. Yerli halk Ardahan sahipsiz der, ama bence esas kendileri bu şehri sahipsiz bırakmış (35, Erkek, Mübendis).

Görüşmelerin birinde ise katılımcı doğup büyüdüğü ilçenin daha gelişmemiş olması nedeniyle Ardahan'da yaşamakta zorluk çekmediğini belirtmiştir.

Yaşadığım ilçe çok küçüktü. Üniversitede sosyalleştim. O yüzden Ardahan'ı imkânlar açısından kıt bulmuyorum. En azından burada Migros ve Gratis var (27, Kadın, Sosyal Hizmet Uzmanı).

Taşra, tekinsiz mekân ve kimliklerden farklı olarak, uzaktaki sükûnete de işaret edebilmektedir (Argın, 2005: 279). Bir katılımcı, gelişmemiş bir yerde yaşamının avantajları olduğunu dile getirmiştir. Fakat uzun süre değil, kısa süreli bir plan yapılabileceğini belirtmiştir.

Özellikle yazları çok güzel bir huzur var. Her taraf da yemyeşil oluyor. Etrafta buz, kar da yok. Gürültü yok, trafik yok, hava kirliliği yok. Bütün dünya seninmiş gibi hissediyorsun. Uzun süre burada yaşamak zor oluyor. Ama bence İstanbul'da yaşayan birisi, yolda bir iki haftalığına gelip Ardahan'da kalabilir. Ruhu tazelenektir (38, Kadın, Akademisyen).

Ardahan, Türkiye'deki gelişmemiş şehirler arasında yer almaktadır (Acar vd., 2019; Çaha ve Tutar, t.y ;Tutar vd., 2013). Bu araştırmanın bulgularına göre, Ardahan'daki kamu personeli de bu olguyu onaylamaktadır. Az gelişmişlik, katılımcıların "kasvet" duygusuyla birlikte andıkları bir olgudur. Gelişmemişlik kamu personellerinin Ardahan'da bir gelecek planlamalarına engel olabilmektedir.

Sosyal ve Kültürel Etkinliklerin Yetersiz Olması. Taşra sıkıntısını merkeze alan eserlerde taşra; sıradanlığın, darlığın, esaretin ve boşluğun mekânı olarak ele alınmaktadır (Alver, 2017). Bu eserlerdeki taşra görünümüne göre, yaşam son derece basit ve alışılmıştır; maceralara, sürprizlere, bilinmeyenlere yer ayrılmamıştır. Gelecek kavramsallaşmamıştır; yarın bugünün ve dünün aynıdır. Çizgisellik değil, döngüsellik egemendir (Ulusoy, 2021). Ardahan'da sosyal ve kültürel etkinliklerin yetersiz oluşunun sıkıcı bir yaşama neden olduğu ifade edilmiştir. Diğer kentlerde sıradan görülen şeylerin Ardahan'da bulunmadığından şikâyet edilmiştir.

Bir kere, orta ölçekli Sivas gibi şehirlerle bile kıyas yapılamaz. Bir yemek yiyecek kurumsal yer yok. Sadece bir restoran var, onun da yemek kalitesi tartışılabilir. Sosyal kültürel etkinlik yok. Başka yere alışan biri burada büyük zorluk çeker. Her hafta sonu etkinliğe gitmeye alışan biri boşluğa düşer. Oralarda yaşarken başka bir şehri göreyim diye bir ihtiyacın olmaz. Burada sürekli Kars'a ve Erzurum'a gitmek istiyorsun (35, Erkek, Öğretmen).

Zaten kafe insanı falan değilim. Ama insan sosyal kültürel etkinlik arıyor ve yoksunluğunu çok hissediyor (35, Kadın, Mübendis).

Yapacak bir şey olmadığı için insanlar markette vakit geçiriyor. O yüzden çok fazla market var (39, Kadın, Akademisyen).

Küçük yerleri sensen de burada yaşamda çok fazla olumsuz yönü var. Bu durum o sevgiyi azaltabiliyor. Tek avantajı bir şeyde sıra beklememek olabilir. O da devde kulak diyelim. Çok şeyi etkilemiyor (35, Erkek, Mübendis).

Taşra sıkıntısı, beden kaynaklı da ortaya çıkmaktadır. Bir yerde aşırı derecede kapalı kalmak kendisini fiziksel olarak ortaya koyabilmektedir. Asıl neden memurların estetik zevklerini ve hazlarını karşılayacak ortamlar ve hareketliliğin olmayışdır (Şen, 2022). Katılımcılar, yaşadıkları yerde etkinlikler ile karşılaşmadıkları için fiziksel bir yıpranma yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Sosyal kültürel aktivite olmaması büyük bunalım nedeni. İnsanlar bir şehirde yaşadıklarını düşünmüyor. Bedenen de paslandığımı düşünüyorum. Uzun yürüyüşler yapabileceğiniz bir yer, ama uyusukluk hali içinden çıkamıyorum (33, Erkek, Akademisyen).

Sosyal hayatı yok, aktivite yok. Sadece evden işe, işten eve yapabilirsiniz. İşin yorgunluğu bir yana, bedenen enerjiyi tam atamama durumu da var (43, Erkek, Astsubay).

Bir katılımcı, Ardahan'da birtakım etkinliklerin olduğunu; ancak bunların tek biçimli olduğunu söylemiştir.

Hep halay çekiliyor. Farklı aktiviteler olmalı. Karmaşık figürleri olan bir şey de değil halay. Hep türkü ya da Türk sanat müziği var. Ama öğrencilerin yaş grubuna hiç uygun değil. Güncel şarkılar ve şarkıcılar olmalı (38, Kadın, Akademisyen).

Bir diğer katılımcı ise Ardahan'ın "sakin" yaşantısını avantaja çevirdiğini dile getirmiştir.

Hiç memnun değilim. Ama mutsuz da değilim. Çünkü kadere inandığım için her şeye pozitif bakmaya çalışıyorum. Eğer bir olumsuzluk varsa onu nasıl fırsata çevirim diye düşünürüm. Onu da eğitimle sağlıyorum. Eğer bir filmle yaşayacaklarımı göstereleirdi asla gelmezdim. Lisans ve yüksek lisans okudum çalışırken yine de. Başka üniversitede olmazdı (32, Kadın, İdari Personel).

Ardahan, sosyal ve kültürel etkinlikler bakımından sakinlerini memnun etmemektedir. Daha önce yaşadıkları şehirlere kıyasla etkinlik açısından kısıtlı bir ortam bulan kamu görevlileri, Ardahan'da sıkıcı bir yaşam sürdüklerini ifade etmektedir. Katılımcılar, bu sorunun çözümüne yönelik öneriler sunarak yaşadıkları yerin gelişmesini istediklerini belirtmişlerdir.

Alışveriş İmkânlarının Kısıtlılığı. Ardahan'da alışveriş merkezi bulunmamaktadır. Perakende zinciri şubesi ise az sayıda bulunmaktadır. Katılımcılar, yerel mağazaların hizmetinden de memnun değildir.

Kısıtlı imkân var. Kurumsal marka bile yeni açıldı. Bir tek Ardahan'da LCW yoktu. Her ihtiyacımızı internette karşıyoruz. Ufak bir parça bile sanayide bulunmuyor. Araç tamir ettirilmiyor. Büyük bir masraf olsa araçsız kalıyoruz (35, Erkek, Öğretmen).

Hiçbir ihtiyacımı doğrudan gideremiyorum. İnternette gidermek zorundayım (28, Kadın, Öğretmen).

Alışveriş için yer yok. Mağazalardan bir şey almıyoruz. İnternet alışverişi olmasaydı ne yapardık bilmiyorum. Yemek yeri az ve çok kalitesiz (28, Kadın, Mübendis).

Sosyal ve Coğrafi İzolasyon. Edebiyatta ve sinemada ifade edilen taşra sıkıntısı insanın içinde taşıdığı, mekândan bağımsızlaşan ve içinde yaşayanlara nüfuz eden sıkıntılı, daralmış, sıkışmış ruh hâlleri ile özdeşleşen bir deneyimdir (Oktay, 2022). Çalışmanın verilerine göre, katılımcıların çoğunluğu, Ardahan'ın gelişmemişliği ve coğrafi konumu nedeniyle kendilerini izole hissetmektedir. Kentleşmenin yetersizliği, ulaşım sorunları, sert iklim koşulları, sosyal ve kültürel etkinliklerin azlığı ve ev merkezli bir yaşam tarzı, çalışma amacıyla Ardahan'a gelen kamu personeline "sıkıntıya" neden olabilmektedir.

Temel ihtiyaçlar karşılanmıyor. Ayrıca psikolojik olarak da çok büyük sorun var. Şehir ruhu yok. Şurada dibimizdeki Kars'a gidince tam anlıyorsun. Yani ücra bir yerde, kasabada gibisin (35, Erkek, Öğretmen).

Memnun değilim. Yalnızlığı severim, ama bu kadar sakıcı ve monoton bir hayat insanın tabammül sınırlarını zorluyor. Ev ve iş arası mekik dokumaya dayalı bir hayat yaşıyorum. Yapılabilecek başka hiçbir şey yok. Sanki zaman havada asılı kalmış gibi (28, Kadın, Öğretmen).

Bakhtin, döngüsel zamanın hâkim olduğu yerlerde yeni bir olaya rastlanmadığını, sürekli tekrarlanan etkinliklerin bulunduğunu, insanın ve mekânın her yeni günde aynı biçimde sürdüğünü ifade etmektedir (Bakhtin, 2001: 321). Katılımcılar, Ardahan'daki tekrarlayan günlerin kendilerinde ve çalışma hayatlarında neden olan etkilerinden söz etmişlerdir.

Pandemide alıştığımız hayatı burada hala sürdürüyorum. Yani başka iller pandemiden, karantinadan çıktı, ama burada devam ediyor sanki (39, Kadın, Akademisyen).

7 ay her daim evdeyiz. Kardan, buzdandan yürüyemiyoruz. Sürekli evde olma zorunluluğu depresyona itebiliyor. İş ile ev arasında mekik dokunulan bir hayat var. Açık hava etkinliği yalnızca birkaç ay yapılabilir. O da üstünüze bir şey almadan asla uzun süre durulmaz. Güneşi nadir görmek büyük bunalım nedeni (30, Kadın, Sosyal Hizmet Uzmanı).

Burada olmak işe yansıyor. Buraya gelip psikolojisi bozulup ücretsiz izne ayrılan var. Ruhsal nedenlerden izin isteniyor. Gerçekten buraya tabammül etmek bazen çok zor oluyor. Burada bunalıma giren çoktur. Böyle bir durumda iş savaşılanabiliyor. Dalgın olmaya yol açıyor. İnsan hipnotize oluyor sanki (35, Kadın, İdari Personel).

Katılımcılara göre, yalnızca ev merkezli hayatta sıkılmayan, iş yoğunluğuna kendini bırakabilen, bireysel hobilere ilgi duyan kişiler Ardahan'da verimli bir hayat sürdürebilir.

Sosyal bir hayat değil de mütevazı ve çalışmaya odaklı bir hayat istiyorsanız gayet ideal. Kendine yetiyorsanız sorun yaşamazsınız. Ama aksi takdirde çileli bir hayat var. Kendinizi geliştirmek istediğinizde de spor ve sanatsal açıdan bir şey bulamazsınız ama. Sosyal bir insanın yaşayacağı bir yer değil. Ancak evcimen insanlar yaşar. Onlara ideal. Aile ile de yaşanır (29, Erkek, Psikolog).

İş yoğunluğu olmasından memnuniyet duyuyorum, yoksa kendinizle baş başa kalıyorsunuz (30, Kadın, Sosyal Hizmet Uzmanı).

Bir katılımcıya göre, izolasyonun bir tarafı toplumsal etkileşimin azlığı ise diğer tarafı da anonimleşememe ve insanların dikkatini çekmektir. Bu durum sürekli dikkatli olmaya neden olabilmekte ve izolasyon halini artırabilmektedir.

Herkes sizi biliyor. Ben de herkesi tanıyorum artık. Simalardan ben de herkesi tanıyorum. Buna alışkın değilim. Büyük şehirde geyiminize, kuşamınıza, hareketinize dikkat etmiyorsunuz. Burada dikkat etmek gibi bir baskı hissediyorsunuz. Kalabalık sokaklarda kaybolmaya hasret duyuyorsunuz (35, Erkek, Öğretmen).

Taşra üzerine edebiyatta dışarıdan taşraya gelenler dayanılmaz bir can sıkıntısını yaşamaktadırlar. Memurlar, taşra hayatının sadece hayatta kalmaya indirgenliğini düşünmektedirler. Memurlar genellikle bir evde ya da mekânda bir araya gelip vakit geçirirler (Şen, 2022). Ardahan'daki yaşamın seçeneklerinin azlığı kamu personellerinin sadece birbirleriyle yakın ilişki kurmalarına sevk edebilmektedir.

Ardahan'da arkadaş olacak çok kimse yok. Seçenek yok diye de herkes ile konuşamazsın. Arada takıldığım birkaç kişi var. Sadece iki tane var. Onlar da memur (35, Kadın, Mübendis).

Yapacak bir şey olmayınca her hafta sonu muhakkak bir kahvaltı yapılıyor. Eğer hanalar iyiyse kafeye de gidiyoruz. Etrafta ne var ne yoksa geçtik. Tabiri caizse geçecek yer bulmak için sineğin yağını çıkartıyoruz (29, Kadın, İdari Personel).

Taşra kentin telaşına karşıt olarak yavaşlığı vaat etmektedir. Kentin koşuşturmasından uzak, daha sakin bir yaşam, bireyin tefekküre dalmasını; böylece varoluşunu ve kalabalıkta unutulmasını hatırlamasını mümkün kılmaktadır. Modern hayatın telaşlı akışı içinde kaybolan bellek, taşranın tekdüzeliği içinde sürekli hatırlamaya yönelmektedir (Özçınar, 2020). Son dönem Türk sinemasının bazı örneklerinde büyük kentlerdeki hız ve karmaşadan bunalan ve kendi benliğini de kaybetme eşliğinde olan kahramanlar, taşradaki zamanın ağır temposunda ve pastoral manzarasında huzuru arayabilmektedir (Akbal Süalp, 2010: 97). Katılımcılardan ikisi, Ardahan'daki sakin yaşamın kişisel gelişimlerinde etkilerinin olduğunu ifade ederek olumlu bir taşra betimlemesi yapmışlardır.

Bu süreçte kendimi tanıdım, çünkü kendimle çok baş başa kaldım. Kendimi keşfettim. Sabretmeyi öğrendim burada (35, Kadın, İdari Personel).

Kitap okumamı artırdı. 2 günde kitap bitirebiliyorum. Bu açıdan, kişisel gelişimime çok faydalı buluyorum burada yaşamayı. Kitaplarımı bakmak bana huzur veriyor. Film arşivim genişledi. Çok fazla film izliyorum. Ufkumun genişlediğini fark ediyorum. El zanaatlarıyla uğraşıyorum, hobilerim de genişledi. Bir diğer faydası da hayattan korkmuyorum. Buradaki yalıtılmışlık haline alıştıysam, her şeyle başa çıkabilirim diye düşünüyorum (30, Kadın, Sosyal Hizmet Uzmanı).

İki katılımcı, Ardahan'ın sosyal ve coğrafi izolasyonunun Ardahan'ı güvenli bir şehir yaptığını belirtmişlerdir. Bu katılımcılara göre, izolasyon, nüfusun azalmasına neden olabilmektedir; ama diğer taraftan korunma da sağlayabilmektedir.

Yaşam koşullarının zorluğuna karşı güvenli olduğuna inanıyorum. Kapımı kilitlemeden yattığım oluyor, sabah panikle uyanmıyorum. Bana kalırsa bunun nedeni ayakta bir yer olmayışı. Elbette balkının tutumu da belirleyicidir. İnsanlar her şey uzaklar diye göç ediyorlar, ama güvenliği sağlayan da bence bu uzaklık (32, Kadın, İdari Personel).

Burada kendini korku altında hisseden yoktur. İklim, her yere uzaklık, geri kalmışlık büyük bir problem, ama güvenli olması avantaj. Sırf bu nedenlerden korunmaklı olduğunu da düşünüyorum (29, Erkek, Güvenlik Görevlisi).

Ardahan'ın coğrafi olarak uzaklığı, ulaşım imkanlarının kısıtlılığı, iklimin çetin olması, büyük şehirlerin etki alanının dışında kalması, nüfusun azlığı, kırsal nüfusun fazlalığı gibi unsurlar Ardahan il merkezinde yaşayan kamu personellerini sosyal ve coğrafi izolasyon duygusuna sevk edebilmektedir. Katılımcılar, Ardahan'da ev merkezli bir hayat bulunduğunu, kimi zaman yoğun bir sıkıntı hissedebildiklerini, bu koşullara uygun bir yaşam tarzına uyum sağlayamayan kişilerin çok zorlandıklarını belirtmişlerdir. Bazı katılımcılar ise durgun ve sakin hayatın kendilerini geliştirmelerini sağladığını ifade etmişlerdir.

Sonuç

Bu çalışmada, gelişmişlik indekslerinde alt sıralarda yer alan Ardahan'da (Acar vd., 2019; Tutar vd., 2013), taşra sıkıntısı deneyimi üzerinde yoğunlaşmıştır. Ardahan'a atama ya da tayinleri nedeniyle yerleşmiş kamu personelleriyle görüşmeler yapılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, Ardahan'da taşra sıkıntısı deneyimi yaşanmaktadır.

Memurlar, Ardahan'da idealist duygularla görevlerine başlasalar da zamanla çalışma hayatının tekdüze akışına kapılmaktadırlar. Yapılan görüşmelerde, katılımcıların büyük bir kısmının tayin hakları elde ettiklerinde kenti terk etmeyi düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu durumun en temel nedenleri arasında, kentin gelişmemiş olması ve yaşam koşullarının zorluğu yer almaktadır. Diğer yandan, ev ile işten ibaret bir hayat sürmelerinin kendilerinde durgunluğa yol açtığını dile getirmişlerdir. Bununla birlikte, kamu çalışanlarının sosyal çevrelerinin de etkisi altında oldukları tespit edilmiştir. Sosyalleştikleri gruplarda ve günlük çalışma rutinlerinde, sık sık Ardahan'dan ayrılmayı düşündükleri ve burada yaşamaya devam etmenin bir tür "vakit kaybı" ya da "hayatı kaçırmak" anlamına geldiğini ifade ettikleri görülmektedir. Bu durum, memurların tutumlarının psikolojik yönünü ve "sıkıntı" hissiyle olan ilişkisini ortaya koymaktadır. Sıkıntı hissi, zamanı verimli kullanılmamasına da yol açabilmektedir. Katılımcıların, büyük şehir sıkıntısı olarak tanımlanabilecek unsurları (örneğin, kalabalık sokaklar

ve otobüsler ile anonimlik) özlemle andıkları ve büyük şehrin “nimetlerinden” yararlanma arzusu taşıdıkları görülmektedir. Sıkıntı, aynı zamanda kentten az gelişmişliğiyle de bağlantılı olarak ortaya çıkmaktadır.

Taşra, çoğu zaman durağan bir yapı sergileyen, ekonomik ve kültürel anlamda büyük ölçekli değişimlerin nadiren yaşandığı bir mekânsal deneyim sunmaktadır (Türkeş, 2005). Araştırmanın katılımcıları için bu durum, bireysel ve toplumsal ilerleme beklentileriyle çelişen bir gerçeklik yaratabilmekte ve onları varoluşsal bir sorgulama sürecine itebilmektedir. Özellikle fark edilebilir bir değişimin olmaması, bireylerin zaman algısını derinden etkileyerek yaşamlarını bir tür döngüsellik içinde hissetmelerine neden olmaktadır. Büyük şehirlerde değişim daha belirgindir; yeni açılan mekânlar, değişen sokaklar, farklı sosyal çevrelerin hareketliliği gibi unsurlar, bireylerin yaşadıkları yerin dinamizmini fark etmelerini sağlamaktadır (Zengin, 2009). Oysa taşrada, “zamanın havada asılı kalması” (28, *Kadın, Öğretmen*), bireylerin mekâna aidiyet duygusunu zayıflatırken, aynı zamanda yaşamın monotonlaştığı algısını pekiştirmektedir.

Ardahan’daki az gelişmişlik algısı da bireylerin yaşadıkları yerle kurdukları duygusal bağları etkilemektedir. Gelişmişlik, yalnızca ekonomik veya altyapısal göstergelerle sınırlı değildir; kültürel ve sosyal olanakların yetersizliği de bireylerin mekân algısını şekillendirmektedir (Geray, 1998). Kamu personeli, büyük şehirlerdeki kültürel hareketliliği, eğlence olanaklarını ve sosyal çeşitliliği deneyimledikleri için, taşranın sunduğu sınırlı imkânlar karşısında bir tür kültürel yoksunluk hissine kapılabilmektedir.

Katılımcıların Ardahan’daki taşra deneyimi, kaderine terk edilmişlik duygusu, sosyal hareketliliğin eksikliği ve yaşamın bir tür “bitmeyen karantina” (39, *Kadın, Akademisyen*) gibi hissedilmesi üzerinden şekillenmektedir. Çalışmaya katılan bireylerin anlatıları, taşrayı yalnızca fiziki bir mekân olarak değil, aynı zamanda ruhsal ve duygusal bir atmosfer olarak deneyimlediklerini göstermektedir. Taşrada her şeyin “oluruna bırakıldığı” ve kentten gelişimi konusunda belirgin bir çaba harcanmadığı düşüncesi, bireylerde umutsuzluk ve durağanlık algısı yaratmaktadır. Karantina, bireylerin hareket serbestisinin kısıtlandığı, sosyal etkileşimin minimuma indiği ve zamanın belirsiz bir şekilde akıp gittiği bir deneyimdir (Bahar vd., 2020). Sosyal hayatın durağanlığı, bireylerin mekânsal hareketliliğinin sınırlı olması ve kültürel aktivitelerin eksikliği, kent yaşamını adeta bir tür tecrit hâline getirmektedir. Büyük şehirlerde yaşanan sosyal akışkanlık ve kültürel çeşitlilik, taşra ile kıyaslandığında, Ardahan’da yaşayan bireyler için nostalji ve özlem kaynağı hâline gelebilmektedir. Ayrıca bu duygular büyük şehirlere taşınma hedefini de beslemektedir.

Kamu personeli için kamusal alanların sınırlılığı, dışarıda vakit geçirebilecekleri alternatiflerin azlığı ve sosyal etkileşim eksikliği, boş zamanın nasıl değerlendirileceği konusunda belirsizliğe neden olabilmektedir. Bu durum, bireyleri eve kapanmaya, içe dönük bir yaşama yönlendirebilmekte ve sonuç olarak taşra sıkıntısını pekiştirebilmektedir. Bireylerin mekâna aidiyet hissetmelerini zorlaştırabilmekte ve taşra deneyimini sonraki aşamayı bekleme hâline dönüştürmektedir. Kamu görevlileri için taşra, atandıkları süre boyunca katlanılması gereken bir “ara dönem” gibi algılanabilmektedir.

Taşra sıkıntısını yalnızca mekânsal izolasyon ya da kültürel faaliyetlerin eksikliği üzerinden değil, aynı zamanda yaşam koşullarının zorluğu, mekânın gelişmemişliği ve bireylerin bir kentten beklentilerinin karşılanmamasıyla doğan ilişkisel bir duygu olarak ele almak mümkündür. Özellikle altyapı ve temel hizmetlerin yetersizliği, taşra sıkıntısının yalnızca bir hissiyat değil, aynı zamanda somut bir deneyim haline de dönüştürmektedir. Örneğin, sağlık hizmetleri, taşrada yaşayan bireylerin gündelik yaşamını zorlaştıran ve büyük şehirlerle taşranın arasındaki gelişmişlik farkını keskinleştiren en temel alanlardan biridir. Hastanelerde yeterli doktorun ve uzman kliniğin bulunmaması, hastaların Erzurum gibi daha büyük kentlere sevk edilmesini zorunlu kılmakta ve böylece taşrada yaşayan bireyleri çift yönlü bir sıkışmışlık içinde bırakmaktadır. Kentten sunduğu hizmetlerin sınırlılığı nedeniyle bireyler ihtiyaçlarını yaşadıkları şehirde karşılayamamakta, büyük şehirlere gitme zorunluluğu doğmaktadır. Büyükşehirlere gitmenin kolay olmaması, özellikle sağlık gibi aciliyet gerektiren durumlarda bireyleri yetersiz ulaşım imkânlarıyla baş başa bırakmaktadır. Erzurum’a yeterli araç seferinin olmaması, taşrada yaşayan bireylerin yalnızca coğrafya olarak değil, aynı zamanda hizmet ve erişim açısından da dezavantajlı konumda olduklarını hissetmelerine neden olmaktadır. Bu olgu, ayrıca taşrayı dış dünyaya erişimin kısıtlandığı, zorunlu hareketliliğin bile sekteye uğradığı bir mekân hâline getirmektedir. Taşranın, bireyin temel ihtiyaçlarını bile karşılamakta yetersiz kalan bir alan olması, bu geçicilik duygusunu artırmaktadır.

Bazı katılımcılar, Ardahan’daki sakin yaşamı bir arınma, terapi ya da kendine dönme fırsatı olarak görmektedir. Bu bakış açısı, taşra yaşamını, bireyin kendisiyle baş başa kalabileceği, dış dünyadan uzaklaşıp içsel huzurunu bulabileceği bir alan olarak değerlendiren bir anlayışa dayanmaktadır. Bu bağlamda, taşra yaşamı, günlük yaşamın

karmaşasından ve stresinden kaçıp daha huzurlu, sade bir yaşam sürmeye olanak tanımaktadır. Taşradaki bu sakinlik, bireylerin içsel arınmalarına ve kendilerini yeniden keşfetmelerine fırsat sunabilmektedir. Ancak, katılımcılar bu arınma sürecinin uzun vadede yalnızlık ve hareketsizlik duygusuna da neden olabileceğini ifade etmişlerdir. İlk başta olumlu bir deneyim olarak görülen kendine dönme, uzun sürdüğünde bireylerde taşranın dar çevresinde sıkışıp kalma hissini artırabilmektedir.

Çalışmanın bulguları doğrultusunda, Ardahan'da memurların sosyal ve coğrafi bir izolasyon yaşadığı, bu tür bir yaşamın ev ve iş arasında mekik dokumakta zorlanmayan bireyler tarafından sürdürülebileceğini, taşra sıkıntısıyla özdeşleşen betimlemelerin Ardahan'da fiilen deneyimlendiği sonucuna ulaşılmaktadır. Ayrıca kamu personelinin bu "sıkıntı"ya rağmen kentten değişimi için çaba gösterdiği, ancak istedikleri hızda bir değişim gerçekleşmeyince bu çabadan vazgeçtikleri, buldukları yere yabancılaştığı ve tayin yoluyla kentten ayrılma arayışına girdiği anlaşılmıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazar, bu makalenin araştırma, yazarlık ve/veya yayın süreci ile ilgili herhangi bir potansiyel çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Mali Destek

Yazar bu makalenin araştırılması, yazılması ve/veya yayınlanması için herhangi bir mali destek almamıştır.

Yayın Etiği Beyanı

Çalışmada etik dışı bir husus bulunmadığını, araştırma ve yayın etiğine özenle uyulduğunu beyan ederim.

Yazar Katkı Oranı

Çalışma, tek bir araştırmacı tarafından yürütülmüş ve raporlanmıştır.

Etik Kurul İzni

Çalışma Ardahan Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etik Kurulu'nun 04.04.2024 tarihli ve 2024-2ÖNP-0016 numaralı onay kararı doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler katılımcıların rızası ile gerçekleşmiş, kişisel bilgilerin gizli tutulacağı taahhüt edilmiş ve katılımcıların onamları alınmıştır.

Kaynakça

- Acar, S., Kazancı, L. B., Meydan, M. C., & Işık, M. (2019). İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması Sege-2017. Ankara: Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü Yayını.
- Akbal Süalp, Z. T. (2010). Taşrada saklı zaman-geri dönülemez.. Z. T. Akbal Süalp ve A. Güneş (Der.), *Taşrada Var Bir Zaman* içinde (ss. 87-116). Çitlenbik Yayınları.
- Alkan, A. T. (2005). Memleketin taşra hali. T. Bora (Der.), *Taşraya Bakmak* içinde (ss. 68-77). İletişim Yayınları
- Alver, K. (2017). Taşra halleri. K. Alver (Ed.), *Taşra Halleri* içinde (ss. 9-26). Çizgi Kitabevi
- Argın, Ş. (2005). Taşraya içeriden bakmak mümkün müdür? T. Bora (Der.), *Taşraya Bakmak* içinde (ss. 271-297). İletişim Yayınları.
- Bahar, A., Çuhadar, D., ve Bahar, G. (2020) Covid-19 pandemisi: karantina ve izolasyon sürecinde ruh sağlığı. *ERÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 7(2), 42-48.
- Bakhtin, M. (2001). *Karnavaldan romana: Edebiyat teorisinden dil felsefesine seçme yazılar*. (C. Soydemir, Çev.). Ayrıntı Yayınları.
- Balık, M. (2023). Boş Zamanlar'ın dedikodusu: Cemil Kavukçu'nun öykülerinde bellek, taşra ve can sıkıntısı. *folklor/edebiyat*, 29 (115), 729-746.
- Bayraktar, Ö., & Kaynar, M. K. (2023). Taşrada öteki olmak, milliyetçi-muhafazakâr çerçevenin dışında kalanlar: Karaman örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 25 (44), 556-583.

- Bora, T. (2005). Taşralaşan ve taşrasını kaybeden Türkiye. T. Bora (Der.). *Taşraya Bakmak* içinde (ss. 37-66). İletişim Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi Yayınları
- Çaha, Ö., & Tutar, H., (t.y.). *TR42 bölgesi'nde yoğun kamu çalışanı göçü: Sorunlar ve çözüm önerileri*. T.C. Serhat Kalkınma Ajansı.
- Çelik, İ. & Altınöz, Ö. (2023). Taşradaki kadın esnafın çalışma deneyimleri. S. Sarıbaş ve T. Akkuş (Ed.), *Sosyal, İnsan ve İdari Bilimlerde Yenilikçi Çalışmalar* içinde (ss. 417-442). Duvar Yayınları.
- Çiğdem, A. (2005). Taşra karalaması, küçük bir sosyolojik deneme. T. Bora (Der.). *Taşraya Bakmak* içinde (ss. 101-114). İletişim Yayınları.
- Değirmen, F., & Kırrel, S. (2021). Komik tekrar: Türkiye'de 2000 sonrası üretilen komedi filmlerinde nostaljik taşra semptomu. *Sinefilozofi Dergisi, Özel Sayı (3)*, 472-490.
- Demir, G. (2019). Taşra'da eşraf olmak. *Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi, 4*, 1-16.
- Erdoğan, A. Ö. (2024). *Temsil mekânı olarak taşra ve taşrada kimliğin yeniden üretimi (Milas örneği)*. [Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Ergülen, H. (2005). Şiir taşraya aittir. T. Bora (Der.). *Taşraya Bakmak* içinde (ss. 213-244). İletişim Yayınları.
- Geray, C. (1998). Kentsel yaşam kalitesi ve belediyeler. *Türk İdare Dergisi, 70(421)*, 323- 345.
- Girgin, İ. (2019). *Nuri Bilge Ceylan sinemasında taşra ve sıkıntı*. [Yüksek Lisans Tezi, Galatasaray Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Gürbilek, N. (1994). Taşra sıkıntısı. *Defter, 22*, 74-92.
- Kale, E. (2018). Yeni Türk sinemasında anlatı bağlamında sinemasal bir mekân olarak taşra: "Bir Zamanlar Anadolu'da" örneği. *Turkish Studies Social Sciences, 13 (10)*, 857-874.
- Kent-Kır Nüfus İstatistikleri, 2022. (2023). 3 Haziran 2024 tarihinde <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Kent-Kir-Nufus-Istatistikleri-2022-49755> adresinden erişilmiştir.
- Kineşçi, E. (2016). *Taşrada Kuir olmak: Konya ve Diyarbakır örnekleri*. [Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Konak, A. (2021). Mikhail Bakhtin'in kronotop kavramı bağlamında Kalandar Soğuğu (2015) filmi. *SineFilozofi Dergisi, 6 (12)*, 1143-1160.
- Kümbetoğlu, B. (2008). *Sosyolojide ve Antropolojide niteliksel yöntem ve araştırma*. Bağlam Yayınları.
- Laçiner, Ö. (2005). Merkez(ler) ve taşra(lar) dönüşürken. T. Bora (Der.), *Taşraya Bakmak* içinde (s.13-36). İletişim Yayınları.
- Lekesiz, F. (2021). Taşra mekânı özelinde 2000 sonrası politik Türk sinemasına bakmak: Sonbahar (2008) ve Ahlat Ağacı (2018). *Orta Karadeniz İletişim Çalışmaları Dergisi, 6(2)*, 82-96.
- Marshall, C., & Rossman, G. B. (2014). *Designing qualitative research*. Sage Publications.
- Meşe, İ. (2019). Bir mekân olarak 'taşra üniversitesi' ve sosyolojinin taşrası: Eleştirel bir deneyim analizi. *Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Kültürel Çalışmalar Dergisi, 6(1)*, 209-226.
- Metin, O., & Ünal, Ş. (2022). İçerik analizi tekniği: İletişim bilimlerinde ve sosyolojide doktora tezlerinde kullanımı. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22 (2)*, 273-294.
- Moretti, F. (2005). *Mucizevi göstergeler*. Metis Yayınevi.
- Nacak, İ. (2017). Taşra ve ötekileştirme. K. Alver (Ed.), *Taşra Halleri* içinde (ss. 43-80). Çizgi Kitabevi
- Narlı, M. (2013). Romanlar ve taşralar: Türk romanında taşra algıları üzerine bir değerlendirme. *Bilgi, 64*, 285-316.
- Oktay, N. (2022). Ayfer Tunç'un "Cinnet Bahçesi" öyküsüne yansıyan taşra hâlleri: Kadınlıklar, erkeklikler. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 31*, 330-350.
- Özarslan, O. (2016). *Hovarda alemi-Taşrada eğlence ve erkeklik*. İletişim Yayınları.

- Özçınar, M. (2020). Yeni Türk sinemasında yersiz yurtsuzluk olarak taşra. *Turkish Studies*, 15(3), 1993-2015.
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative research & evaluation methods : Integrating theory and practice*. SAGE Publications.
- Pekdemir, M. (2005). Taşranın “taşı toprağı altın”da ne vardır?”. T. Bora (Der.). *Taşraya Bakmak* içinde (ss. 77-99). İletişim Yayınları.
- Satır, M. E. (2023). Yeni Türk sinemasında taşra nostaljisi. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 61, 1-19.
- Sevencan, F., & Çilingiroğlu, N. (2007). Sağlık alanındaki araştırmalarda kullanılan niteliksel veri toplama yöntemleri. *Toplum Hekimliği Bülteni*, 26(1), 1-6.
- Şahin, E. Y. (2020). Bir taşra hikâyesi daha: Taşra üniversitesinde kadın akademisyen olmak. *Çalışma ve Toplum*, 64, 229-268.
- Şen, N. (2022). Cemal Hurşid’in Sırtlan adlı romanında taşra sıkıntısı. *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*, 14 (27), 91-118.
- Taşra. (t.y.). Türk Dil Kurumu Güncel Sözlük. 03 Haziran 2024 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişilmiştir.
- Tutar, H., Elyıldırım, G., Sever, N. F., & Sarışen, M., (2013). *Ardahan'ın sosyo-ekonomik durumu ve uygun yatırım alanları*. T.C. Serhat Kalkınma Ajansı Ardahan Yatırım Destek Ofisi
- Türkeş, Ö. (2005). Orda bir taşra var uzakta. T. Bora (Der.). *Taşraya Bakmak* içinde (ss. 157-212). İletişim Yayınları.
- Ulusoy, E. (2021). Doğu’da modernleşme sürecinde taşra-kent çatışmasının yarattığı etkilerin laiklik ekseninde bir değerlendirmesi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 44, 115-129.
- Ulutaş, E. (2017). Taşradan insan manzaraları. K. Alver (Ed.), *Taşra Halleri* içinde (ss. 209-250). Çizgi Kitabevi.
- Zengin, H. S. (2009). *Modernleşme sürecinde iktidar-taşra ilişkileri: Türk edebiyatında taşra*. [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.

EXTENDED SUMMARY

Over time, the provinces in Türkiye have gone beyond just a geographical and administrative designation and become loaded with value. The province (taşra), which has become the meaning of underdevelopment, has become the focus of the modernization approach. Public employees who moved from the center to the provinces experienced alienation in their new places of duty. The lives of public employees who are incompatible with the local people, their colleagues, and the underdeveloped city took place as a motif first in literature and then in cinema.

This study aims to identify “the provincial boredom” (taşra sıkıntısı), which is used as a theme in art and literature, as a social experience. . It expresses the feeling of isolation, alienation and inactivity felt in the monotonous life of the countryside. Moreover, provincial boredom means that yesterday and today are the same. It describes the absence of vision of the future. Ardahan, which is ranked at the bottom of the indexes in Türkiye, is the third smallest province of Türkiye in terms of population, with a population of 92,481 (2024). It is aimed to reveal that provincial boredom is not just a scenario and story, but can be experienced in small settlements in Turkey.

The problem of the research is to understand how and with what factors the public employees living in Ardahan experience the provincial boredom. The study has a qualitative research method. A phenomenological approach was preferred in order to understand the provincial experiences of the participants. This approach explains the system of meanings of the world in which the individual lives. The sampling technique of the research is criterion sampling. The criterion of the sample consists of 20 public employees who settled in Ardahan for their work and have been residing in Ardahan for at least one year. In-depth interviews were conducted with the participants. The questions in the semi-structured interview form were asked. The questions focused on life, social environment and working life in Ardahan. The data obtained from the interviews were subjected to content analysis. Data were analyzed with two main codes and ten sub-codes. MAXQDA 2020 program was used to code the data.

According to the findings of the study, participants experience difficulties due to some problems in Ardahan. It is seen that transportation is carried out irregularly and transportation fees are high. It is seen that Ardahan does not meet the needs for intercity transportation. The climate paralyzes life in Ardahan during the winter. In addition to extreme cold, pavements that are not cleared of ice make it impossible to leave indoor spaces. Participants complained about not being able to walk outside for five months of the year. Problems regarding health care attract attention. Participants described their situation as being afraid of getting sick.

Public employees in Ardahan may lose interest in their jobs over time. Due to employee mobility, positions may be taken away from job descriptions. The lack of product and store variety limits shopping opportunities in Ardahan. Public employees living in Ardahan are surprised to encounter a very small city compared to the places they lived before. It was stated that the dark streets, which we encountered under the theme of the provincial boredom, is an important problem of the city. It is thought that the livelihood resources and potentials that distinguish Ardahan from other provinces have never been developed. Ardahan’s lack of change is attributed to the fatalism of the local population. The lack of social and cultural activities further increases the home-centered life. One of the comments frequently encountered in interviews is; it is believed that Ardahan remains far from the influence of other cities and this situation is reflected in the character of the people. When all these factors come together, it is possible to say that the participants feel a sense of social and geographical isolation.

Life in Ardahan has been described as a never-ending quarantine situation. The general opinion about social and cultural events is negative. It is seen that the inadequacy of activities causes an inanimate life in Ardahan. Monotonous life, one of the elements of provincial boredom, is encountered in Ardahan. Lack of urbanization, transportation problems, climate, lack of social and cultural activities, and home-centered life cause “distress” for public employees who settled in Ardahan for work purposes. In this regard, in the light of the findings of the study, it is concluded that public employees in Ardahan experience social and geographical isolation, that such a life can be maintained by individuals who do not have difficulty in shuttling between home and work, and that the descriptions identified with provincial boredom are actually experienced in Ardahan.